

KINNITAN

Sirje Küüt

19.05.2020.a.

Autokoolitus OÜ

B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekava.

1. peatükk

Eesmärk ja nõuded

1.1. Üldalused

1.1.1. Õppekava püstitab B-kategooria ja B1 -alamkategooria mootorsõidukijuhi (edaspidi *juhi*) ettevalmistamise eesmärgi ja määrab selle saavutamiseks kohustuslikud õppeained, nende mahud, vajalikud õppevahendid, õpetamise korralduslikud alused, õppeprotsessi iseloomu ja nõuded õppetulemuste hindamisele.

1.2. Juhi koolituse õppe-eesmärgid

(1) Juhi ettevalmistamine peab õpilasele andma teadmised, oskused ja hoiakud liikluses käitumiseks vastavalt taotletava kategooria mootorsõiduki juhile kehtestatud kvalifikatsiooninõuetele.

(2) Juhi ettevalmistamise eesmärgiks on luua eeldused:

- 1) vastutustundliku juhi liikluskäitumise kujunemiseks;
- 2) juhi ohutu, iseseisva, teisi liiklejaid arvestava ja keskkonda säästva käitumise kujunemisele.

2. peatükk

Juhi ettevalmistamise korraldus

1. jagu Üldsätted

§ 1. Juhi ettevalmistamine

(1) Juhi ettevalmistamine toimub esma- ja täiendusõppe korras liiklusteooriaõppe ja õppesõitude vormis.

(2) Esmaõppe korras valmistatakse ette B-, B1- kategooria auto juhti.

(3) Täiendusõppe korras valmistatakse ette auto juhtimise õigust omavat isikut mis tahes teise kategooria või alamkategooria auto või mootorratta juhtimise õiguse saamiseks. Täiendusõppe

korras valmistatakse ette ka siduripedaalita auto juhtimise õigust omavat isikut käsikäiguvahetusega auto juhtimise õiguse saamiseks.

(4) Juhi ettevalmistamist viib läbi mootorsõidukijuhi õpetaja (edaspidi *õpetaja*).

§ 2. Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus

Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide ülesehitus peavad tagama õppekavas ettenähtud teadmiste ja oskuste omandamise ning õpilase ettevalmistamise vastavalt juhi liiklusalastele kvalifikatsiooninõuetele.

§ 3. Liiklusteooria õppevorm

(1) Liiklusteooria õppevormiks on auditoorne õppevorm. Liiklusteooriaõppe läbiviimiseks võib koolitaja lisaks auditoorsele õppevormile kasutada ka praktilise töö tunde (edaspidi *praktikum*). Koolitaja võib juhi õppel kasutada täiendavalt ka iseseisvat õpet, mida ei arvestata vähimate õppemahtude hulka.

§ 4. Õppesõit

(1) Algastmeõppes, täiendusõppes ning keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi õppes võib õppesõidul õpetaja õpetada korraga ainult ühte õpilast.

(2) Õppesõidul peab õpilasel olema kaasas õpilase koolituskursuse õpingukaart (edaspidi ka *õpingukaart*) ja isikut tõendav dokument.

(3) Iga õppesõidu alustamisel märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidu läbiviimise kuupäeva, kellaaja ja õppekava kohase teema.

(4) Iga õppesõidu lõpus märgib õpetaja õpingukaardile õppesõidutundide arvu ja hinnangu õpilase oskuste kohta.

(5) Paber kandjal oleva õpingukaardi sissekannete õigsust kinnitavad õppesõidu lõpus õpilane ja õpetaja oma allkirjaga.

§ 5. Liiklusteooriaõppe ja õppesõidu tundide kestus

Liiklusteooriaõppe auditoorse õppevormi ühe õppetunni kestus on 45 minutit ja õppesõidutunni kestus on 45 minutit. Õppesõidu tundide vahel peab olema puhkepaus vähemalt 15 minutit.

§ 6. Õpilasele tagasiside andmine

Õpilase ettevalmistuse taseme mitterahuldavate tulemuste korral peab koolitaja andma õpilasele õppeprotsessi käigus tagasisidet ja konsultatsioone, tagamaks juhile vajalike teadmiste ja oskuste omandamise.

§ 7. Juhi ettevalmistamise koolituskursuse lõpetamise eeldus

Juhi ettevalmistamise koolituskursuse lõpetamise eelduseks on õppekavas sätestatud õpiväljundite saavutamine.

2. jagu Juhi esmaõpe

§ 8. Juhi esmaõppe jagunemine

(1) Juhi esmaõppe jaguneb algastme õppeks ja lõppastme õppeks.

(2) B-kategooria auto piiratud juhi esmaõppe toimub algastmes.

§ 9. Juhi esmaõppe algaste

(1) Juhi esmaõppe algastme käigus peab juht omandama sellised teadmised, oskused ja hoiakud, et ta oleks võimeline liikluses käituma vastutustundlikult, ohutult, teisi liiklejaid arvestavalt ja keskkonda säästvalt ning et ta oskaks juhina realistlikult oma sõiduuskust hinnata ja seda iseseisva juhina jätkuvalt edasi arendada.

(2) Juhi esmaõppe algastme sisu ja mahud õppeteemade kaupa on sätestatud õppekavale lisatud tabelis.

(3) Õppekavas esitatud õppematerjal jaguneb 30 teooriatunnile ja 23 sõidutunnile.

Iseseisva töö tunde 27 tundi.

(4) B-kategooria, B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi esmaõppe algastme koolituskursuse pikkus on vähemalt kuus nädalat ja 1 päev.

(5) Pärast õpetaja positiivse hinnangu andmist õpilase ettevalmistuse tasemele, mis lubab tal alustada sõiduõpet teeliikluses, teeb koolitaja õpilase õpingukaardile sellekohase märke.

(6) Juhi esmaõppe algastme koolituskursuse käigus peab õpilane läbima „Liiklusseaduse“ § 100 lõike 8 kohase esmaabikoolituse.

§ 10. Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolitus

(1) B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi juhtimisõiguse saamiseks tuleb juhi esmaõppe algastme käigus läbida pimedaja koolitus.

(2) Kui esmaõppe algaste läbiti ajal, mil pole pimedaja aega, siis tuleb pimedaja koolitus läbida trenazööril.

(3) Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolituse õppematerjal jaguneb ühele teooriatunnile ja ühele sõidutunnile.

(4) Juhi esmaõppe algastme pimedaja koolituse läbimise kohta teeb koolitaja sissekande koolituskursuse tunnistusele.

§ 11. Juhi esmaõppe algastme libedasõidu riskivältimise koolitus

(1) B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi juhtimisõiguse saamiseks tuleb juhil esmaõppe algastmes läbida libedasõidu riskivältimise koolitus.

(2) Libedasõidu riskivältimise koolituse eesmärk on luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks juhtida sõidukit tee- ja ilmastikuoludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgsuuna vahel.

(3) Libedasõidu riskivältimise koolituse õppematerjal jaguneb kahele teooriatunnile ja ühele sõidutunnile.

(4) Libedasõidu riskivältimise koolituse läbiviimisest peab koolitaja teavitama asukohajärgset Maanteeameti regiooni liiklusregistri bürood (edaspidi *liiklusregistri büroo*) kirjalikult vähemalt kaks tööpäeva enne õppesõidu toimumist. Teavitus peab sisaldama õpetajate nimesid ning õppesõidu toimumise aega ja kohta.

§ 12. Juhi esmaõppe algaste üksikkorras ettevalmistamisel

(1) Üksikkorras võib ette valmistada B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõiduki juhtimise õiguse taotlejat juhi esmaõppe algastmel.

(2) Üksikkorras võib juhti ette valmistada ainult koolitaja juhendamisel.

(3) Üksikkorras õppida sooviv isik peab end registreerima koolitaja juures koos õpetajaga. Koolitaja peab neile tutvustama õppekava, õppematerjale ja -metoodikat ning koolitaja poolt läbiviidavate vahekontrollide ja hindamiste sagedust ja nõudeid.

(4) Üksikkorras ettevalmistamisel määrab õppetöö vormi ja õppetöö toimumise koha õpetaja.

§ 13. Juhi esmaõppe algastme läbimise tõendamine

(1) Juhi esmaõppe algastme läbimist tõendab koolituskursuse tunnistuse andmed liiklusregistris.

(2) Lõikes 1 sätestatud kohaldatakse ka juhi esmaõppe algastme üksikkorras läbimise koolituse tõendamisel.

§ 14. Juhi esmaõppe lõppaste

(1) Juhi esmaõppe lõppaste hõlmab koolitaja juures omandatud sõiduuskuse iseseisvat edasiarendamist ja enesehinnangu väljakujundamist teeliikluse tingimustes. Lõppastme eesmärk on süvendada algastmes saadud teadmisi ja oskusi ning saavutada iseseisva juhina piisav liiklemise vilumus, mis annab valmiduse juhiloa saamiseks.

(2) Juhi esmaõppe lõppaste algab pärast esmase juhiloa saamist. Juhi esmaõppe lõppastme kestus on 23 kuud.

§ 15. Juhi esmaõppe lõppastme koolitus

(1) Juhi esmaõppe lõppastme koolituse (edaspidi *lõppastme koolitus*) eesmärk on ohutu liiklemise ja riske vältiva sõiduoskuse, teisi liiklejaid arvestava ning säästliku ja keskkonnasõbraliku sõiduviisi süvendamine.

(2) Lõppastme koolituse peab esmaõppe lõppastme raames läbima B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõiduki esmase juhiloa omanik.

(3) Lõikes 2 nimetatud isik peab lõppastme koolituse läbima enne esmase juhiloa vahetust juhiloa vastu. Lõppastme koolituse läbimiseks peab olema läbitud esmaõppe algastme koolitus.

(4) Lõppastme koolitus koosneb teooria- ja sõiduõppest ning selle maht on kajastatud õppekavas.

§ 16. Lõppastme koolituse libedasõidu riskivältimise koolitus

(1) Lõppastme koolituse raames peab läbima libedasõidu riskivältimise koolituse.

(2) Lõppastme koolituse libedasõidu riskivältimise koolituse õppematerjal jaguneb ühele praktikumi tunnile ja ühele sõidutunnile.

(3) Libedasõidu riskivältimise koolituse läbiviimisest peab koolitaja teavitama asukohajärgset liiklusregistri bürood kirjalikult vähemalt kaks tööpäeva enne õppesõidu toimumist. Teavitust peab sisaldama õpetajate nimesid ning õppesõidu toimumise aega ja kohta.

§ 17. Lõppastme koolituse läbiviimine

(1) Lõppastme koolitusel peab lisaks õpingukaardile õpilasel kaasas olema esmane juhiluba või isikut tõendav dokument.

(2) Juhi lõppastme koolitust võib õpilase soovil ja koolitaja nõusolekul läbi viia ka õpilase kasutuses oleva autoga.

§ 18. Lõppastme koolituse läbimise tõendamine

Lõppastme koolituse läbimise kohta teeb koolitaja vastava sissekande koolituskursuse tunnistusele ja edastab andmed elektrooniliselt liiklusregistrisse.

3. jagu Juhi täiendusõpe

§ 19. Juhi täiendusõpe

(1) Juhi täiendusõppe sisu ja minimaalsed mahud õppeteemade kaupa on sätestatud käesolevas õppekavas.

(2) „Liiklusseaduse“ § 99 lõikes 6¹ toodud Eesti juhiloa taotlemiseks kehtetu välisriigi juhiloa alusel tuleb isikul läbida koolituskursus, mille maht teooriaõppel on vähemalt kolm õppetundi

ning sõiduõppel vähemalt kaks sõidutundi. Koolitaja valib koolituskursuse õppeteemad lähtudes B-kategooria õppekava õppeteemadest.

§ 20. Juhi täiendusõppe läbimise tõendamine

Täiendusõppe läbimist tõendab koolituskursuse tunnistus ning koolitaja elektrooniliselt esitatud koolituskursuse tunnistuse andmed liiklusregistris.

3. peatükk

Vastuvõtutingimused koolituskursusele

§ 21. Nõuded B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi õpingute alustamiseks

Koolituskursusele võetakse õppima B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõiduki juhtimisõigust taotlev isik, kelle alaline elukoht on Eestis ja kes on õppetöö alustamise ajaks vähemalt 15,5-aastane.

§ 22. Juhi tervisetõend

Lisaks § 21 sätestatud nõuetele peab koolituskursusele vastuvõtmiseks isik läbima „Liiklusseaduse“ § 101 lõikes 2 nõutud tervisekontrolli ja omama taotletava kategooria mootorsõiduki juhtimist lubava märkega tervisetõendit.

§ 23. Õppekava ülesehitus

- (1) Õppekava on koostatud juhi ettevalmistamise süsteemi kirjeldava tabelina.
- (2) Juhi esmaõppe algaste on ülesehitatud moodulipõhiselt. Moodul on õppekava sisuline liigitus, mis koondab õppeained läbi ainekaartide ühtseks eesmärgistatud õppekogumiks.
- (3) Juhi algastme esmaõppe jaguneb teooriaõppe ja sõiduõppe mooduliteks 1-3.

§ 24. B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi ettevalmistamise erisused

- (1) Kui isik omab automaatkäiguvahetusega B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõiduki juhtimisõigust ja juhiluba ning taotleb käsikäiguvahetusega B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust, peab ta läbima koolituse sõiduõppes vähemalt kahe sõidutunni mahus. Selles mahus antavas õppes peavad õppekavast olema hõlmatud õppeained, mis käsitlevad erisusi käsikäiguvahetusega mootorsõidukijuhi koolitamisel võrreldes automaatkäiguvahetusega mootorsõidukijuhi koolitamisega.
- (2) Kui isik omab C- või D-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust ja juhiluba ning taotleb B-kategooria mootorsõiduki juhtimisõigust, peab ta saama koolituse sõiduõppes vähemalt ühe sõidutunni mahus. Selles mahus antavas õppes peavad õppekavast olema hõlmatud õppeained, mis käsitlevad erisusi B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi koolitamisel võrreldes C- või D-kategooria mootorsõidukijuhi koolitamisega.

§ 25. Tegevused ja meetodid õpiväljundite saavutamiseks.

Auditoorsetes- ja õppesõidutundides kasutavad õpetajad erinevaid õppemeetodeid: visualiseerimine, aktiveeriv loeng, rühmatöö, arutelude tekitamine ja suunamine, oma kogemuse jagamine, probleemülesannete lahendamine ja arengutreening. Õpilasel on vajalik lugeda õppejõu poolt koostatud õppematerjale, sõiduauto kasutusjuhendit, Liiklusseadust, Liikluskindlustuse seadust ja teisi liiklusalaseid õigusakte. Vajalik on otsida informatsiooni veebilehekülgedelt.

§ 26. Hindamismeetodid ja -kriteeriumid (õpiväljundite saavutamise kontrollimine).

Õppekava jaguneb kolmeks mooduliks. Iga järgneva mooduli läbimise eelduseks on eelneva mooduli läbimine ja selles määratud õpiväljundite saavutamine. Õpiväljundite saavutamist teooriaõppes kontrollib õpetaja iga mooduli läbimise järel individuaalselt, õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Küsimustele vastamine toimub autokooli õppeklassis, abimaterjali kasutamata.

Õpiväljundite saavutamist sõiduõppes kontrollib sõiduõpetaja iga mooduli lõpus, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Õpetaja ja õpilane analüüsivad ülesande täitmise tulemuslikkust ja koos jõutakse ühise otsuseni õpiväljundite saavutamise kohta.

Peale õppekava läbimist sooritab õpilane sõiduuskuste kontrolli ja omandatud teooria teadmiste kontrolli.

Omandatud teooria teadmiste kontrolli test koosneb valikvastustega küsimusest, millest õigesti peab olema vastatud 90%.

Omandatud sõiduuskuste kontroll on sooritatud positiivsele tulemusele, kui õpilane on omandanud õppekavas ette nähtud oskused ja käitumise, ning on suuteline sõidukit juhtima iseseisvalt, ohutult ja keskkonda säästvalt. Kasutatakse mitteeristavat hindamist, kus tulemuseks märgitakse sooritatud või mittesooritatud.

Omandatud sõiduuskuste kontroll võib toimuda enne või pärast omandatud teooria teadmiste kontrolli.

§ 27. Iseseisva töö sisu.

Algastmes tuleb õppijal iseseisvalt täiendavalt töötada läbi liiklusreeglid, lahendada liiklusteste, lugeda temaatikaga seotud liiklusohutuse alast kirjandust (paberkandjal või elektroonilise õppe materjalidena).

Lõppastmes iseseisev töö puudub.

§ 28. Kohustusliku kirjanduse loetelu algastmes.

Liiklusseadus ja liiklustestid.

Majandus- ja kommunikatsiooniministri 27.06.2011. a määrus nr 60 „Mootorsõidukijuhi ettevalmistamise tingimused ja kord ning mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekavad” Mootorsõidukijuhi eksamineerimise, talle juhtimisõiguse andmise kord ja juhiloa vormid ning nõuded eksamisõidukitele

§ 29. Soovitav kirjandus algastme õppes koos õpetaja juhendamisega.

“Kiiresti ja Kindlalt” Juhan Sein; Tallinn 1998

“Sõiduauto õppematerjal” Henn Kullerkupp; Tallinn 2005

“Liiklusreeglid, liiklusmärgid, teemärgised, foorid ” Harri Kuusk; Tallinn 2011

“Liikleme ohutult” Jüri Vaher; Tallinn 2007

“Uued liiklusreeglid ja ohutu sõidu õpetus” Johannes Pirita; Tallinn 2011

Liikluskindlustuse seadus

§ 30. Juhendaja roll ja võimalused juhendaja kaasamiseks juhi ettevalmistamisel täiendava sõidupraktika saamisel.

Algastmes- piisava sõidukogemuse omandamisel (Õpingukaardil märges „lubatud teeliiklusesse“) on õpilasel võimalik seadusega kehtestatud korras teha lisasõite juhendajaga. Lisasõite juhendajaga ei arvestata kooli õppekavas ettenähtud sõidutundide läbimisena. Lõppastmes- puudub võimalus juhendaja kaasamiseks.

Esmaõppe algaste					
Teooriaõpe			Sõiduõpe		
Teema nr		Õppe-tunde	Teema nr		Sõidu-tunde
	Moodul 1	11	S M1	Moodul 1	2
T 1.1.	Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest.	2	S 1.1.	Juhi tööasend ja turvavarustus.	0,5
T 1.2.	Iseseisvaks õppimiseks juhendamine.	2	S 1.2.	Sõiduki käsitlemine:	
TK	Omandatud teadmiste kontroll, konsultatsioon		S 1.2.1.	<i>Kohalt liikumine</i>	0,5
T 1.3.	Liiklus kui süsteem.	3	S 1.2.2.	<i>Rooli käsitlemine</i>	0,5
T 1.4.	Ohutu liiklemise põhimõtted.	1	S 1.2.3.	<i>Seisma jäämine</i>	0,5
T 1.5.	Teiste liiklejatega arvestamine.	1			
T 1.6.	Sõiduki turvalisus, auto tehnoseisund	1	SH	Omandatud sõiduoskuste hindamine	
T 1.7.	Inimene sõidukijuhina.	1	SI	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi	
TK	Omandatud teadmiste kontroll, konsultatsioon				
	Moodul 2	11	S M2	Moodul 2	20
T 2.1.	Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites.	1	S 2.1.	Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teedel:	
			S 2.1.1.	<i>Liiklusvooluga liitumine ja selles sõitmine</i>	1
			S 2.1.2.	<i>Samaliigiliste ristmike ületamine</i>	1
T 2.2.	Sõidujärjekord sõites.	4	S 2.2.	Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides:	
T 2.3.	Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis.	2	S 2.2.1	<i>Sõiduki asend teel</i>	1
T 2.4.	Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine.	1	S 2.2.2.	<i>Raudteeületuskohad</i>	0,5
T 2.5.	Käitumine liiklusõnnetuse korral. Liikluskindlustus	3	S 2.2.3.	<i>Eriliigiliste ristmike ületamine</i>	3
			S 2.2.4.	<i>Reguleeritud ristmike ületamine</i>	6
			S 2.2.5.	<i>Peatumine ja parkimine</i>	3
			S 2.2.6.	<i>Sõiduki manööverdamine liikluses</i>	2
			S 2.2.7.	<i>Maanteeõit</i>	1,5
			S 2.2.8.	<i>Olukorakiirus</i>	1
			SH	Omandatud sõiduoskuste hindamine	
TK	Omandatud teadmiste kontroll, konsultatsioon		SI	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi	
	Moodul 3	8	S M3	Moodul 3	8
T 3.1.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige.	2	S 3.1.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige.	2

T 3.2.	Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil.	1	S 3.2.	Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal.	1
T 3.3.	Keskkonda säästev sõiduki kasutamine.	1	S 3.3.	Keskkonda säästev sõiduki juhtimine.	2
T 3.4.	Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes.	1	S 3.4.	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi ja tagasiside omandatud oskuste kohta	1
T 3.5.	Pimeda ajal sõiduki juhtimine (praktikum)	1	SI	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi	
			PS	Pimeda ajal sõiduki juhtimine	1
T 3.6.	Peatumisteeconna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine	2	ALS	Algastme libedasõidu riskivältimise harjutused	1
Kokku esmaõppe algastmes		30	Kokku esmaõppe algastmes		30

Teoria- ja sõidueksam Maanteeametis					
Esmase juhiloa saamine					
Lõppastme koolitus					
Teoriaõpe			Sõiduõpe		
LT1	Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeludes. Teadmiste kontroll	3	LS1	Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine.	1
LT2	Libedasõidu riskivältimise praktikum.	1	LS2	Libedasõidu riskivältimise harjutuste sooritamine.	1
Kokku lõppastme koolituses		4	Kokku lõppastme koolituses		2

T- teoriaõpe,

S- sõiduõpe,

PS- sõiduõpe pimeda ajal,

ALS- libedasõidu sõiduõpe,

LT- lõppastme koolituse teoriaõpe,

LS- lõppastme koolituse sõiduõpe,

TK- omandatud teadmiste kontroll teorias, SH- omandatud sõiduõppe hindamine, SI- sõiduõpe individuaalprogrammi järgi.

1. ALGASTME KOOLITUSE AINEKAARDID

1.1. Teoriaõpe

T 1.1.	Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt kaks kohustuslikku tundi, millest üks on auditoorne. Iseseisev töö 1 tund.
Aine läbimise eeltingimused	Pole
Aine lühikirjeldus	Antakse ülevaade juhiloa saamise tingimustest ja korrast, juhikoolituse eesmärkidest ja autokooli õppekavast, õppetöö korraldusest ja õppetööd reguleerivatest dokumentidest. Seatakse koolitusele ühised eesmärgid.
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused ülevaate saamiseks juhiloa saamise tingimustest ja korrast, õppetöö korraldusest, sisust ja mahust. Lua eeldused olukorrale, kus juhi ettevalmistamise riikliku õppekavaga seatud juhi koolituse eesmärgid ja õpilase juhilubade saamisega ning juhi koolitusega seotud eesmärgid langeksid võimalikult palju kokku.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab juhiloa saamise tingimusi ja korda; • teab õppetöö korraldust; • teab õppetööd reguleerivaid õigusakte ja dokumente; • on omaks võtnud juhi ettevalmistamise määruises seatud juhi koolituse eesmärgid.
Iseseisva töö sisu	Õppetööd reguleerivate õigusaktide ja dokumentidega tutvumine
Kohustuslik kirjandus	Autokoolitus OÜ õppekorralduse eeskiri; Autokoolitus OÜ B-kategooria ja B1-alamkategooria mootorsõidukijuhi ettevalmistamise õppekava.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) juhi koolituse taotletavatest eesmärkidest ja sisust; 2) õppekava ülesehitusest, koolituse struktuurist ja astmelisuse vajalikkusest nii liiklusteooria kui sõiduõppel; 3) õppe kestusest ja - mahtudest; 4) õpilase teadmiste ja oskuste hindamise alustest; 5) juhiloa (kaasaarvatud esmase juhiloa) taotlejale esitatavatest nõuetest.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Arutelu käigus püstitatakse koolitusele ühised eesmärgid. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

T 1.2.	Iseseisvaks õppimiseks juhendamine
--------	---

Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt kaks kohustuslikku tundi, millest üks on auditoorne tund. Iseseisev töö 1t.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitakse pärast tundi "Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest".
Aine lühikirjeldus	Lisaks kohustuslikele teooriatundidele ja sõidutundidele on kursuse raames palju iseseisvat tööd. Aine raames täpsustatakse iseseisva töö sisu ja mahtu. Aidatakse õpilasel koostada individuaalne õppeplaani – õppetöö ajaline jaotus, iseseisev töö, õppimine juhendajaga jms. Rõhutatakse õpilase aktiivset rolli õppetöös ja vajadust võtta vastutus oma õppimise eest.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused vastutuse võtmiseks oma õppimise eest ja aidata õpilasel koostada individuaalne õppeplaani.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • on valmis vastutama oma õppimise eest; • on koostanud individuaalse õppeplaani; • teab kuidas autokool iseseisvat õppimist toetab ja kellelt vajadusel abi saab.
Iseseisva töö sisu	Õpilane koostab individuaalse õppeplaani.
Kohustuslik kirjandus	Õpilane koostab individuaalse õppeplaani.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) õpitavat saab omandada tahtlikult ja eesmärgistatult või tahtmatult ning eesmärgita 2) õpitavat saab omandada kas iseseisvalt või õpetaja ja õpilase ühistöö tulemusena 3) mida mitmekesisem on õpetus ja õpitava ainega tegelemine, seda põhjalikumalt aine omandatakse 4) õpiprotsessis on oluline õpitu õigeaegne kordamine, objektiivne ja õigeaegne tagasiside 5) õppematerjal esitatakse siirdega lihtsamalt keerukamale, kus uus teadmine haakub varemõpitudga ning aitab seda kinnistada ning nii kujuneb arusaam, et need teadmised moodustavad terviku; 6) õppimine, kordamine ja teadmiste kontroll (ka enesekontroll) teenivad ühist eesmärki 7) iseseisval töö ja eriti rühmatööl on õpingutes oluline osa 8) õppematerjali esitatakse õppekava kohaselt etappide kaupa, rõhutades olulist
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

TK	Omandatud teadmiste kontroll
----	-------------------------------------

T 1.3.	Liiklus kui süsteem
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt kolm tundi millest kaks on auditoorsed. Iseseisev töö 4t.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe moodul 1 ained "Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest" ning "Iseseisvaks õppimiseks juhendamine"
Aine lühikirjeldus	Liiklus koosneb mitmest osast – tee, liikleja, sõiduk, seadusandlus – moodustades süsteemi. Süsteemi erinevad osad on vastasmõjus – muutused ühes kutsuvad esile ka muutused teistes. Antakse ülevaade olulisemast süsteemi erinevate osade kohta – terminind, liiklusalane seadusandlus, sõiduk, liikluskorraldusvahendid jms.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused mõistmaks liiklust kui süsteemi.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab liiklussüsteemi erinevate osadega seotud terminoloogiat; • teab liikluskorraldusega seotud põhimõtteid; • mõistab liiklust kui süsteemi ja enda rolli selle süsteemi osana; • teab liikluse positiivset ja negatiivset mõju inimese elule ja tervisele.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal. Liiklusseadus § 1; 2; 3; 4; 5; 6; 7; 8; 14. Liiklusmärgid, püstmärgised ja teekattemärgised.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teeliikluse osategureid ja nendega seotud riske (juht, sõiduk, liikluskeskkond ja teised liiklejad, liikluskorraldus) 2) ohutu liiklemine eeldab kõikide teeliikluse osateguritega arvestamist 3) juhi võimalusi ja õiget tegevust, kui juht oskab hankida liiklusinfot õigeaegselt või kui liiklusinfot saadakse hilja pole liiklusõnnetus enam välditav 4) liikluse üldisi põhimõtteid 5) juhti, sõidukit ja keskkonda puudutavatest õigusaktidest juhendumise vajalikkust 6) Liiklusseaduse põhireegleid ja liikluskorraldusvahendite olulisust 7) Liiklusseaduse üldsätteid ning neis esinevaid mõisteid 8) vastutust Liiklusseaduse nõuete eiramise korral 9) mootorsõidukite liigitust juhtimisõiguse seisukohalt 10) liiklusmärkide rühmitamist eesmärgi järgi (hoiatusmärgid, eesõigusmärgid, keelu- ja mõjualamärgid jne) 11) kuidas liiklusmärgirühmi eristatakse märgi kuju ja värvuse järgi 12) kõikide liiklusmärkide ja lisateatetahvlite tähendusi 13) liiklusmärkide mõjupiirkonda ja kehtivusaega 14) fooride erinevate tüüpide ja märguannete tähendust

	15) reguleerija märguannete tähendust 16) teekattemärgise sisu 17) teekattemärgiste mõjuala
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

T 1.4.	Ohutu liiklemise põhimõtted
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 3t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	<p>Võimalikke ettetulevaid liiklusolukordi on väga palju ja neid ükshaaval selgeks õppida ei ole võimalik. Aine raames analüüsitakse tüüpilisemaid liiklusolukordi ja arutletakse, millised on juhi võimalused tagada ohutus nendes olukordades. Sõnastatakse ühiselt ohutu liiklemise põhimõtted.</p> <p>Omandatakse piki- ja külgsuuna ning sõidukiiruse valikuga ja märguannete kasutamise seotud reeglid.</p>
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused isiklike ohutu liiklemise põhimõtete väljatöötamiseks.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • mõistab, et peamised ohutu liiklemise põhimõtted on õigete tähelepanekute tegemine, oludele vastava sõidukiiruse valik, õigeaegsed ja piisavad märguanded, ohutu piki- ja külgsuuna hoidmine, liiklusreeglitest kinnipidamine ja teiste liiklejatega arvestamine; • teab piki- ja külgsuuna ning sõidukiiruse valikuga seotud reegleid; • teab märguandeid ja nende kasutamise seotud reegleid; • on välja töötanud isiklikud ohutu liiklemise põhimõtted.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liikluseadusega. Isiklike ohutu liiklemise põhimõtete väljatöötamine.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal, Liikluseadus §18; 33; 39; 46; 47; 48; 49; 50.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) inimesel on tahteline ja tahtmatu tähelepanu 2) juhi tähelepanu peab töötama valival 3) juht peab olema võimeline tegelema üheaegselt mitme tähelepanu nõudva asjaoluga 4) aju on loominguorgan, kuid väsib kiiresti 5) oma tähelepanuvõimet peab oskama ratsionaalselt kasutada 6) igas olukorras peab oskama säilitada tasakaalukust 7) juhi võimed ja hoiakud on kujundatavad 8) muutused käitumises sõltuvad juhi soost, east ja sõidustaažist

	<p>9) kuidas inimene tähelepanekuid teeb</p> <p>10) millest sõltub inimese nägemisväli</p> <p>11) taju eripära</p> <p>12) kiiruse mõju tähelepanekute tegemisele</p> <p>13) õige ja ohutu sõidukiiruse määramise põhimõtteid</p> <p>14) kiiruse piiramise ja soovitusliku kiiruse kehtestamise põhimõtteid</p> <p>15) Liiklusseadusega määratud üldiste ja liiklusmärkidega kehtestatud kiirusepiirangute järgimise vajalikkust</p> <p>16) paindlik ja ohutu liiklemine põhineb heal liiklejate vahelisel mõistmisel, õigeaegsete juhimärguannete andmise oskusel ja liiklejate vahelisel ühistööl</p> <p>17) liikleja peab nägema teisi ja olema teistele liiklejatele nähtav</p> <p>18) Liiklusseaduse sätteid märguannete kohta</p> <p>19) võimalusi oma tegevuse teistele liiklejatele mõistetavaks tegemisel ja teiste liiklejate kavatsuste mõistmisel</p> <p>20) sõitmisel on ohutuse seisukohalt väga tähtis sõiduki asukoht</p> <p>21) juht peab sõitmise ajal olema teadlik oma asukohast ja veendunud, et see on õige ja otstarbekas enda ning teiste liiklejate suhtes</p> <p>22) liikluses on alati vaja teada enda ja kaasliiklejate sõidujärjekorda</p> <p>23) ruumivajaduse sõltuvust sõidukiirusest, teeoludest, sõidukogemusest, reageerimiskiirusest jne.</p> <p>24) liikluskorraldusvahendite järgimine ja käitumine liiklusreeglite kohaselt võimaldab ohte ennetada</p> <p>25) liiklusreeglite eiramine põhjustab riskiolukordi</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

T 1.5.	Teiste liiklejatega arvestamine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 1t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Liiklejate käitumises on vanusest, kogemusest, kasutatavast sõidukist jms tulenevaid erisusi. Neid erisusi teades oskab juht teiste liiklejatega paremini arvestada. Ühe liikleja poolt tehtud viga ei vii vältimatult õnnetuseni kui teine pool teab mida ette võtta õnnetuse ärahoidmiseks. Arutletakse selle üle, milliseid liiklejate rühmi on, millised on nende käitumise eripärad ja kuidas iga liikleja saab neid eripärasid teades ohutuse tagada.
Aine üldeesmärgid	Luaa eeldused teiste liiklejatega arevestava käitumise kujunemiseks.

Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, et liikluses osaleb erinevaid liiklejate rühmi; • teab erinevate liiklejate rühmade käitumise eripärasid; • teab erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega (nt vähem kaitstud liiklejate, suurte sõidukite, eritalituse sõidukite jt) seotud ohtu suurendavaid tegureid; • omab valmidust liikluses ohutuse tagamiseks arvestama eripäradega, mis on seotud erinevate liiklejarühmade ja sõidukiliikidega; • mõistab teiste liiklejate ja sõitjatega arvestamise tähtsust; • on motiveeritud arvestama teiste liiklejate ja sõitjatega, eelkõige vähem kaitstud liiklejate ja tagama oma käitumisega nende ohutuse.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseadus §16; 17; 33; 35; 36; 37; 49; 68.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) miks liiklejate omavaheline suhtlemine on tähtis ja kuidas see toimub 2) agressiivsest liikluskäitumisest tulenevaid ohtusid 3) arvestada eri liiklejate rühmade käitumislaidi ja toimida selle kohaselt 4) et juhina: <ul style="list-style-type: none"> - peab ta olema kaasliiklejatele nähtav - peab tema tegevus olema kaasliiklejatele ennustatav - peab ta oskama sobitada oma sõidukiirust liiklusvooluga - tuleb sõidukiirust muuta sujuvalt - tuleb osata näha liiklusolukordi ja liigelda liikluskorraldusvahendite kohaselt - tuleb osata ennustada teiste liiklejate tegevust - tuleb võtta arvesse liiklejate eri rühmade võimeid ja kalduvusi - tuleb olla eriti tähelepanelik vähekaitstud liiklejate suhtes ning vältida nende ohustamist ja neile kahju tekitamist - peab ta mõistma suurte ja väikeste sõidukite erinevast ruumivajadusest tulenevaid raskusi - peab ta olema valmis andma alarmsõidukitele sõidueesõigust ja mõistma algajate juhtide raskusi 5) kuidas mõjutab liikluskeskkond laste ohutust 6) millega on seotud laste probleemid liikluses 7) pöörata tähelepanu liikluskeskkonnale ja osata selgitada, kus enamasti ilmuvad lapsed ootamatult sõiduteele 8) laste tüüpilisi tegevusmalle 9) juhi ettevaatusabinõusid ja tegevust, kui tuleb mööduda vastutulevatest või pärisuunas liikuvatest jalakäijatest, jalgratturitest ja mopeedijuhtidest 10) juhi kohustusi jalakäijate ning jalgratturite kui vähekaitstud liiklejate suhtes: <ul style="list-style-type: none"> - kõnniteel

	<ul style="list-style-type: none"> - jalgrattateel - sõiduteel - õuealal - hoovist väljasõidul - teepeenral - nende trammi ja bussi sisenemisel ning väljumisel - reguleeritud ja reguleerimata ülekäigurajal ning jalgrattatee ületamise kohal <p>11) milline on sobiv sõiduviiis ülekäiguraja ja jalgrattatee ületamisel mitmesuguse liiklustiheduse ja nähtavuse ning eri tee- ja ilmaolude korral</p> <p>12) olukordi, kus juht on kohustatud teed andma jalgratturile ja mopeedijuhile</p> <p>13) probleeme, mis tekivad liikluses:</p> <ul style="list-style-type: none"> - vanuritel - kuulmishäiretega inimestel - vaimsete puuetega inimestel - liikumispuuetega inimestel. <p>14) arvestada liikumispuudega juhi eriõigustega ja selgitada teiste sõidukijuhtide õiget käitumist liikumispuudega juhi suhtes;</p> <p>15) kuidas mõjutab sõiduki tehniline seisukord ja sõiduviiis ümberkaudsete elanike ja teiste liiklejate heaolu ning tervist.</p> <p>16) suuremõõtmeliste sõidukitega ja aeglaselt sõitvate sõidukitega kaasnevaid riske ning oskama neid ennetada</p> <p>17) eritalituse sõidukitega kaasnevalt oma kohustusi ja tegevust.</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

T 1.6.	Sõiduki turvalisus
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 1t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Autotööstus areneb väga kiiresti. Sõidukite tootjad pööravad järjest suuremat rõhku sõidukite turvalisusele. Tehnikasaavutusi saavad juht ja sõitjad enda ohutuse suurendamiseks kasutada teades sõidukis oleva turvavarustuse tööpõhimõtet ning kuidas turvavarustust õigesti kasutada.
Aine üldeesmärgid	Luuu eeldused turvavarustuse õigeks kasutamiseks vajalike teadmiste ja oskuste kujunemiseks ja motivatsiooni suurenemiseks kasutada turvavarustust.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • mõistab sõiduki kasutaja juhendiga tutvumise olulisust

	<ul style="list-style-type: none"> • teab peamisi tänapäeva sõidukites kasutuses olevaid aktiivse ja passiivse turvalisuse elemente ja nende tööõhimõtet (turvavöö kinnitamine ja istumisasendi reguleerimine, kaassõitja turvavarustuse kinnitamine, pagasi õige paigutus ja kinnitamine) • teab turvavarustuse vale kasutamisega või mittekasutamisega seotud ohte ja on enam motiveeritud turvavarustust kasutama • teab nõudeid sõitjate ja veoste veole ja turvavarustuse kasutamisele • teab sõidukist väljumisel ja sellesse sisenemisel vajalikke ettevaatusabinõusid • teab nõudeid kasutatava mootorsõiduki tehnoseisundile • teab keskkonnaga seonduvaid nõudeid sõiduki kasutamisel • teab kasutatava sõiduki lisa- ja mugavusseadmete mõju liiklusohutusele ja sõiduki juhitavusele.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga, Liiklusseadusega ja sõiduauto kasutusjuhendiga.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal ja Liiklussadus § 30; 33; 34; 73.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuidas teostada sõiduki sõidueelset kontrolli ja valmistuda sõiduks; 2) mis kuulub auto varustusse ja kuidas seda kasutatakse 3) auto komplekti kuuluvaid ja lisatavaid turvaseadmeid ja nende kasutamise nõudeid 4) auto tulede, tahavaatepeeglite, ventilatsiooni, klaasi- ja istmesoojendi otstarvet 5) istme reguleerimisega seotut 6) auto juhtimisseadiste kasutamist 7) nõudeid rehvidele ja amortisaatoritele 8) nõudeid piduritele ja roolisüsteemile 9) tulede ehitust, korrasolekut ja reguleeritust: 10) sõidukile veose paigutamise ja kinnitamise osas veose nõuetekohast paigutamist, kinnitamist, katmist 11) aastaajaga seotud autohoolduse nõudeid ja vajadust 12) korralise hoolduse nõuet ja vajadust, hooldusraamatu kohase ja regulaarse hoolduse vajalikkust 13) sõiduki tehnilise ülevaatusega seonduvat 14) sõidukil esinevaid tehnorikkeid, mille puhul tuleb sõit katkestada <p>Pärast koolitust peab õpilane oskama kontrollida:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) rehvi siserõhku ja seisukorda 2) tulede seisukorda ja tööd 3) õli ja vedelike tasapinda 4) peeglite asendit 5) näidikute ja hoiatustulede näitu 6) pidurite ja rooliseadme seisukorda ja tööd 7) sõiduki üldist seisukorda
Õpetamise	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite

meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.
---	---

T 1.7.	Inimene sõidukijuhina
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 1. moodulisse.
Moodul 1 maht	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 1t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Inimestena oleme erinevad. Erinevused võivad olla tingitud kaasasündinud teguritest (sugu, isiksuse omadused, impulsiivsus, kognitiivsed funktsioonid), elu jooksul välja kujunevatest teguritest (vanus, kogemused, hoiakud, väärtused, motiivid, iseloom jms) ning kiiresti muutuvatest asjaoludest (väsimus, tervislik seisund, emotsioonid, joove jms). Arutletakse selle üle, kuidas nendest teguritest tulenevat negatiivsed mõju juhi käitumisele saab vältida.
Aine üldeesmärgid	Luaa eeldused mõistmaks erineva liikluskäitumise põhjuseid, saada teadlikuks enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavatest tugevatest ja nõrkadest külgedest. Luaa eeldused strateegiate väljatöötamiseks neid kahjulikke mõjusid vähendada.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab inimeste erineva liikluskäitumise põhjuseid; • teab kuidas sõidu motiivid, sõiduteekonna ja aja planeerimine, sotsiaalne surve, juhi seisund ja teadlikus enda juhtimisvõimest (sealhulgas liigne enesekindlus, oma võimekuse tõestamise soov) mõjutavad juhi käitumist; • teab enda isiksuseomadustest, hoiakutest ja elustiilist tulenevaid võimalikke riske liikluskäitumisele; • on enda jaoks välja töötanud strateegiad isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks; • on rohkem motiveeritud väärtustama ohutust ja keskkonna säästlikkust, elu üldistes eesmärkides ja käitumises.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppmaterjaliga. Õpilane töötab välja enda jaoks strateegia, isiksusega ja tervisliku seisundiga seotud liikluskäitumist mõjutavatest asjaoludest tulenevate kahjulike mõjude vältimiseks.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) psühhofüsioloogilisi tegureid, millest sõltub juhi ohutu tegevus 2) kuidas hinnata oma võimeid autojuhina

	<ol style="list-style-type: none"> 3) et juht vastutab selle eest, millises psüühilises ja füüsilises seisundis ta alustab või jätkab sõitu 4) milline on sisetunnetuse olemus ja kuidas ta areneb kui juhtimistegevuse hõlbustaja 5) kuidas kujuneb juhil autokäsitsemistunnetus, nägemistunnetus ja teetunnetus 6) millised tegurid (isikuomadused) mõjutavad juhi toimetulekut liikluses: <ul style="list-style-type: none"> - juhi püsioomadused (psüühilised võimed e. kaasasündinud omadused) - juhi muutuvad omadused (nt sõidukogemus, koolitus, vanus) - vahelduvad tegurid (nt väsimus, meeleolu, haigus) 7) miks inimesel tuleb saavutada teatav intellektuaalne ja emotsionaalne küpsus, et vastata hea liikluskäitumise nõuetele 8) millist osa etendavad liikluskäitumises järgmised tegurid ja kuidas need mõjutavad liikluskeskkonda ning liiklusohutust: <ul style="list-style-type: none"> - identiteet ja ideaal - reaalsustaju - oma võimete tundmine - enesekontroll - vastutustunne 9) kolme tegurit (täielik egoism – liiklusreeglite järgimine – ettenägelikkus) isiku arengus ja seda, kuidas need avalduvad liikluses 10) noorte mees- ja naisjuhtide enesehinnangu kohase ja tegeliku sõiduuskuse erinevusi 11) miks võivad liikluses põhjustada negatiivseid ilminguid: <ul style="list-style-type: none"> - impulsiivsus; - agressiivsus; - oma mina rõhutamine; - ametialase või isikliku positsiooni rõhutamine; - pingeseisund; - negatiivne hoiak; - hädaldamine. 12) stressiseisundi olemust ja kirjeldada: <ul style="list-style-type: none"> - mis on stressiseisund; - põhimõttelist seost stressi ja töövõime vahel; - stressiseisundite tüüpe. 13) millest tekib noortel grupisurve; 14) kuidas grupisurve võib viia liiklusõnnetuseni; 15) nende inimeste olulisi isikuomadusi, kes alluvad kergesti grupi survele 16) millist positiivset mõju teiste inimeste käitumisele avaldab hea eeskuju 17) millised tundemärgid teatavad juhile tema väsimusest 18) millal on juhil keelatud sõitu jätkata 19) kuidas juht saab sõidu ajal väsimusest üle 20) kuidas alkohol mõjutab juhtimist ja käitumist <ul style="list-style-type: none"> - vead liiklusolukordade ennustamisel - reaktsiooniaja pikenemine
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> - koordineerimisvõime nõrgenemine - kiire väsimine - nägemisteravuse vähenemine ja nähtavusala ahenemine <ol style="list-style-type: none"> 21) autojuhtimisvõime sõltuvust vere alkoholisisaldusest 22) alkoholi tarvitamise tagajärgi liikluses 23) milline on ravimite mõju juhile 24) millist mõju avaldavad juhile narkootilised ained 25) kuidas mõjutab haigusseisund auto juhtimisvõimet
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

TK	Omandatud teadmiste kontroll
----	-------------------------------------

T 2.1.	Sõidu alustamine ja sõiduki asukoht sõites
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 2 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Üheks ohutu liiklemise eelduseks on valida teel otse sõites ja manöövri sooritamisel õige asukoht. Omandatakse sõidu alustamise ja sõiduki asukoha valikuga seonduvad reeglid. Arutletakse, kuidas tagada sõidu alustamisel ohutus, milliseid ettevalmistusi tuleb sõiduks teha, millised on tee erinevad osad ja nende otstarbed; mille järgi ära tunda eraldi rada ühissõidukile, kergliiklejatele jms; kui sõiduradasid on mitu, siis milline rada valida; kuidas saab juht õige paiknemisega teel riske vältida. Analüüsitakse sõiduki asukohaga sõites seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid oleks saanud ära hoida.
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused sõitmisel õige asukoha valikuks vajalike teadmiste kujunemiseks ja motivatsiooni suurenemiseks sõidu planeerimisega riske vältida ning keskkonda säästa.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab kuidas sõitu ohutult alustada; • teab tee erinevaid osi ja nende otstarvet; • teab sõiduki asukoha valikuga seotud reegleid;

	<ul style="list-style-type: none"> • teab kuidas valida asukohta teel riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil; • on rohkem motiveeritud oma sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseadus §17; 39; 45; 48; 49; 64; 88; 90.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Sõiduks valmistumine. Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) valmistuda sõiduks juhina 2) kontrollida enne sõitma hakkamist ja sõidu ajal sõiduki vastavust ohutusnõuetele 3) arvestada liiklus-, tee- ja ilmaoludega 4) enne sõitu kavandada oma sõiduteekonda ja arvesse võtta selle iseärasusi <p>Juhi märguanded. Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) millal ja kuidas võib juht anda märguannet helisignaaliga 2) millal ja kuidas võib juht anda märku tulede vilgutamisega 3) kuidas antakse suunamärku sõidu alustamisel sõidutee servast, pöördel, sõiduraja vahetamisel ja muude manöövrите korral 4) millal tuleb kasutada ohutulesid ja ohukolmnurka 5) kuidas muuta peatumismärguanne pidurdamisel paremini märgatavaks 6) miks peab juht lisaks juhimärguandele ka veenduma oma järgneva tegevuse ohutuses <p>Sõidu alustamine. Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) jälgida tagant lähenejaid ja ennustada nende tegevust 2) enne sõidu alustamist koostada hangitud informatsiooni põhjal tegevuskava, näidata suunamärguannet ja olla oma tegevuses teistele liiklejatele mõistetav 3) liituda sujuvalt ja ohutult liiklusvooluga 4) jälgida veel kord liiklusvoolu sisenemise ajal ees ja külgedel toimuvat <p>Teeandmise kohustus. Pärast koolitust õpilane teab juhi õiget tegevust, kui juht sõidab välja sõiduteele:</p> <ul style="list-style-type: none"> - parklast - õuealalt - tanklast - kiirendusrajalt - teepeenralt - üle kõnnitee <p>Sõiduki asukoht sõites. Pärast koolitust õpilane teab:</p>

- 1) lähtuvalt asukohast teel:
  - mis on sõidukite ja ühissõidukite erirajad ning milline on nendel liiklemise kord
  - kuidas peab sõidu ajal paiknema sõiduk asulas ja asulavälisel teel sõltuvalt sõidukiirusest
  - kuidas peab sõidu ajal paiknema sõiduk ühesuunalisel ja kahe-suunalisel teel sõltuvalt sõiduradade arvust
  - rööbasteta sõidukite paiknemise korda pärisuunalisel trammiteel.
- 2) lähtuvalt pikivahest enda ees sõitva sõidukini:
  - küllaldase pikivahe hoidmise kohustust ja selle olulist tähtsust erinevates olukordades
  - kuidas määratakse sobivat pikivahet enda ja eessõitja vahel
  - sekundites mõõdetava pikivahe põhimõtet (pikivahe asulas 2 sek ja väljaspool asulat 3 sek)
- 3) erisuguste sõidukite lisaruumi vajadust sõiduteel ja sõidurajal:
  - buss
  - veoauto
  - sõiduauto
  - kahe rattalised sõidukid (mootorratas ja jalgratas)

Sobiva sõiduraja valik.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas valida liiklusreeglite kohaselt ning enda ja teiste liiklejate suhtes otstarbekalt sõidurada.

Liiklusvoolus sõitmine ja ümberreastumine.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas:

- 1) sõita liiklusvoolus:
  - jälgides korduvalt liiklust lähedalt, kaugele ette, taha ja kõrvale, et sobitada oma sõidukiirus üldise liiklusvooluga
  - sõites sujuvalt, teisi liiklejaid arvestades ja kontrollides, kas teised teda näevad
- 2) vahetada sõidurada, seejuures osata liiklusvoolus ümber paikneda sujuvalt ja ohutult teades, kus sõiduraja vahetamine on lubatud, ohutu ja kus see on keelatud või ohtlik

Sõiduki asukoht sõites.

Pärast koolitust õpilane teab:

- 1) kuidas peab sõiduk paiknema ühesuunalisel ja kahe-suunalisel teel enne ristmikku, kui ristmikult sõidetakse otse, paremale, vasakule või tagasi arvestades seejuures sõidujoont ristmikku ületades ja ristmikult välja sõites, samuti trammitee olemasolu
- 2) kuidas määratakse sõidukite paiknemine, kui teekattemärgistust ja liikluskorraldusvahendeid pole
- 3) kuidas määratakse sõidukite paiknemine teekattemärgistuse ja liiklusmärkidega tähistatud teel
- 4) kuidas pöörata ringristmikul või siis, kui sõiduki pöörderaadius on suur

Sõiduraja valik ristmikule lähenedes.

Pärast koolitust õpilane teab, kuidas:

	<ol style="list-style-type: none"> 1) järgida ohutu liiklemise juhiseid 2) ristmikule lähenedes mõelda liiklusolukordi ette 3) näha ja tunnetada ristmikuliikluses toimuvat 4) võtta arvesse enda ja teiste liiklejate soove, vajadusi, õigusi ja võimalusi liikluses toime tulla <p>Sõiduraja valik ristmikult väljudes.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab, kuidas:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) järgida ohutu liiklemise juhiseid 2) näha ja tunnetada ristmikuliikluses toimuvat 3) juhendada liikluskorraldusvahenditest 4) kuidas valida õiget sõidurada sõltuvalt: <ul style="list-style-type: none"> - kavatsetavast sõidusuunast - sõiduradade hõivatuses - oma sõidukiirusest - trammitee olemasolust - liiklejate ühistööst
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpilane saab tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta ka vastavateemalistes õppesõidutundides sõiduõpetajalt.

T 2.2.	Sõidujärjekord sõites
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt neli tundi, millest kaks on auditoorsed. Iseseisev töö 1 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Üheks ohutu liiklemise eelduseks on õige sõidujärjekorra määramine teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ületamisel. Omandatakse teede ristumis- ja lõikumisaladel ning raudteeülesõidukohtadel ja õuelade, parklate, jalgrattateede, teega külgnevate alade, raudtee, trammitee jms ületamisel sõidujärjekorra määramisega seotud reeglid. Analüüsitakse teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõiduga seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid oleks saanud ära hoida.
Aine üldeesmärgid	Luaa eeldused ristmike ja teega külgnevate alade ületamisel õige sõidujärjekorra määramiseks vajalike teadmiste kujunemiseks ja motivatsiooni suurenemiseks ristmikel sõites võimalikke ohte vältida.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane:

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab rakendada probleemülesannete lahendamisel teede ristumis- ja lõikumisaladel ja teega külgnevate aladel ning raudteeülesõidukohtadel sõidujärjekorra määramisega seotud liiklusreegleid; • omab ülevaadet teede lõikumisalade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest; • on rohkem motiveeritud teede lõikumisalade ja teega külgnevate alade ning raudteeülesõidukoha ületamisega seotud võimalikke ohte vältima.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseadus § 17; 18; 19; 35; 37; 56; 57; 58; 59; 60.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Reguleerimata ja reguleeritavad ristmikud.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) liikluse reguleerimise põhimõtted 2) liikluse reguleerimise märguanded 3) teeandmise kohustust 4) sõidujärjekorda trammiteega lõikumisel 5) sõidujärjekorda teekatte järgi 6) sõidujärjekorda parema käe reegli järgi 7) sõidujärjekorda eesõigusmärkide järgi 8) sõidujärjekorda ringliiklusega ristmikul 9) sõidujärjekorda fooritulede järgi 10) sõidujärjekorda reguleeriija märguannete järgi 11) sõidujärjekorda alarmsõiduki lähenedes <p>Teeandmiskohustus.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) üldisi ohutusnõudeid sõiduteede lõikumisaladel ja sõidujärjekorda nendel 2) kes on kohustatud andma teed sõiduteede lõikumisaladel, kus kehtib parema käe reegel 3) liiklemise korda ringristmikul vastavate liiklusmärkidega («Anna teed» ja «Sõidurajad ja suunad») või ilma nendeta 4) ohutusabinõusid olukorras, kus juht kavatseb sõita peateele, maanteele ja kiirteele, kus puudub kiirendusrada 5) juhi tegevust tee andmisel 6) nõudeid, mis kehtivad ristmikul pöörde sooritajale 7) kuidas vältida teiste liiklejate takistamist ristmikule sõidul 8) juhi tegevust kiirendusrajalt peateele sõitmisel 9) juhi tegevuse erisusi rööbastranspordiga seonduvalt 10) juhi tegevust lähenemisel peatusest väljuvale ühissõidukile <p>Sõidujärjekord ristmiku ületamisel.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ristmiku ületamise põhireegleid reguleeritaval ristmikul ja reguleerimata ristmikul 2) trammile tee andmise kohustust

	<p>3) et tal on õigus loobuda oma sõidueesõigusest ja et seda tuleb teistele liiklejatele arusaadavaks teha</p> <p>4) nõudeid raudtee ületamisel ja ristmikel (eesõigusmärkidega), millele suubub tee vahetult raudteeületuskohalt</p> <p>Jalakäijatele ja jalgratturitele tee andmise kohustus.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab, et ta peab juhina andma teed:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ristmikul pöoret lõpetades jalakäijale ja jalgratturile 2) jalakäijale reguleeritud ja reguleerimata ülekäiguradadel 3) jalgratturile ja mopeedijuhile, kes ületab tema teed mööda jalgrattateed ristmikul <p>Ristmikule lähenemine.</p> <p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) ristmikule lähenedes mõelda liiklusolukordi ette 2) näha ja tunnetada ristmikuliikluses toimuvat 3) võtta arvesse nii enda kui teiste liiklejate võimeid ja võimalusi, et ristmikuliikluses toime tulla 4) juhendada ristmiku ületamise reeglitest 5) järgida ohutu liiklemise juhiseid <p>Ristmiku ületamine.</p> <p>Pärast koolitust õpilane oskab jälgida liiklusümbrust ristmikule lähenedes ja ristmikku ületades. Enne ristmiku ületamist õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) hankida teavet, mida ei saanud ristmikule lähenedes 2) veenduda saadud informatsiooni põhjal ristmiku ületamise võimalikkuses ja ohutuses 3) ristmikku ületades jälgida ristmiku seda osa, kuhu on nähtavus halvem ja kus võib olla oht <p>Tavalisest suuremat tähelepanu nõudvad liiklusolukorrad.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) millised riskid tekivad, kui juht tajub lähenevat mootorratturit või läheneb aeglasele sõidukile (jalgrattur, traktor) 2) millistes olukordades eksitakse sõidujärjekorra määramisel 3) tüüpilisi ohtusid ja eksimusi pöoretel, tagurdamisel ja manööverdamisel 4) oma tegevuse teistele liiklejatele mõistetavaks tegemise ja teiste liiklejate kavatsuste mõistmise võimalusi <p>Raudtee ülesõidukoht</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) liiklusreegleid raudteeülesõidukohal 2) kaasneda võivatest ohtudest raudteeülesõidukohal 3) sõiduki seiskumisel raudteeülesõidukohal järgnevat juhi tegevust
<p>Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine</p>	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Õpetaja esitab igale õpilasele vähemalt ühe probleemülesande.</p>

	Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.
--	---

T 2.3.	Sõidu eripära asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt kaks kohustuslikku auditoorset tundi. Iseseisev töö 2 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Omandatakse asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seonduvad reeglid. Asulavälisel teel ja kiirteel sõiduki juhtimine erineb asulas sõidust peamiselt sõidukiiruse poolest. Suurema sõidukiirusega kaasneb oht õnnetuse korral rohkem vigu saada; midagi olulist võib tähele panemata jääda; kui ohtu märgatakse, siis on vähem aega õige otsuse vastuvõtmiseks ja tegutsemiseks. Lubatud sõidukiirust ületatakse siin ka rohkem - sõit tundub ohutum, sõidukiiruse hüpnos jms. Kuid ka väljaspool asulat ja kiirteel saab ohutult sõita – valides oludele vastava sõidukiiruse ja hoides enda ümber tegutsemiseks piisavalt ruumi. Analüüsitakse asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas oleks saanud neid ära hoida.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimiseks ja ohtude vältimiseks vajalike teadmiste kujunemiseks. Luua eeldused motivatsiooni suurenemiseks järgida ka asulavälisel teel ja kiirteel sõites sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoida ohutut piki- ja külgvahet.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud reegleid; • teab sõiduki juhtimise eripära asulavälisel teel ja kiirteel võrreldes sõiduki juhtimisega asulas; • omab ülevaadet asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis sõiduki juhtimisega seotud riskidest ja nende vältimise võimalustest; • on rohkem motiveeritud järgima asulavälisel teel ja kiirteel sõidukit juhtides sõidukiirusele kehtestatud piiranguid ning hoidma ohutut piki- ja külgvahet.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseadus § 15; 50; 66; 67.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane teab: <ol style="list-style-type: none"> 1) millised liiklusreeglid kehtivad asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis 2) kuidas muutub sõiduki sõidudünaamika kiiruse kasvades 3) et erinevatel riikidel on kiirusepiirangud asulavälisel teel ning kiirteel erinevad 4) miks paljud juhid ületavad asulavälisel teel ja kiirteel kiirust

	<p>5) millised riskid kaasnevad sõidul asulavälisel teel kiirteel ja tunnelis</p> <p>6) millised võivad olla liiklusõnnetuse tagajärjed asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis</p> <p>7) millised mõjud kaasnevad keskkonnale kiiruse kasvades</p> <p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <p>1) valida ohutut sõidukiirust asulavälisel teel ja kiirteel</p> <p>2) hoida vastavalt kiirusele ohutut piki- ja külgvahet</p> <p>3) ette näha ohte asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis</p> <p>4) vältida riske asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis</p> <p>5) sõita keskkonnasõbralikult asulavälisel teel, kiirteel ja tunnelis</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.</p>

T 2.4.	Sõiduki peatumine ja sõidu lõpetamine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks kohustuslik auditoorne tund. Iseseisev töö 2 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Peatumine ja parkimine ning hädapeatumine peavad toimuma selliselt, et muud liiklust ei takistata. Omandatakse peatumise ja parkimise ning hädapeatumisega seotud reeglid. Lahendatakse peatumise ja parkimisega ning hädapeatumisega seotud probleemülesandeid. Analüüsitakse peatumise ja parkimise ning hädapeatumisega seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid ära hoida.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused peatumiseks ja parkimiseks ning hädapeatumiseks vajalike teadmiste kujunemiseks ning motivatsiooni suurendamiseks peatumise ja parkimisega ning hädapeatumisega seotud reeglite järgimiseks.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ja oskab probleemülesandeid lahendades kasutada parkimise ja peatumisega ning hädapeatumisega seotud liiklusreegleid; • teab kuidas parklas ja parkimismajas ohutult ja teisi liiklejaid arvestavalt käituda; • on rohkem motiveeritud peatumise ja parkimisega ning hädapeatumisega seotud reegleid järgima. • teab kuidas väljaspool asulat peatuda ja parkida.

Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal ja Liiklusseadus § 20; 21; 61; 64.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Peatumist ja parkimist käsitlevad õigusaktid.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mis erinevus on peatumisel ja parkimisel 2) milliste ohtude ja asjaoludega peab autojuht arvestama enne peatumist ja parkimist 3) kus kehtivad peatumise ja parkimise keelud ning piirangud <p>Tähelepanu ja ennustamine.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab, et:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sobiva ning ohutu peatumis- ja parkimiskoha leidmine eeldab asjakohaseid teadmisi ja auto paigutamiseks vajaliku ruumi hindamise oskust 2) peatumise ja parkimise eel tuleb jälgida ja ennustada kaasliiklejate – eriti tagant lähenevate sõidukijuhtide – tegevust, tekitamata seejuures liiklusohu 3) peatumiseks ja parkimiseks tehtava manöövri kavatsusest teatatakse teistele liiklejatele aegsasti ja selgesti suunamärguandega, sõiduki paiknemisega ja sõidukiiruse sujuva vähendamisega <p>Peatumine ja parkimine.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) peatumise ja parkimise üldnõudeid ja nõudeid, mida kehtestatakse liikluskorraldusvahenditega 2) võimalikke peatumise ja parkimise võimalusi ning sellega kaasnevat ohtusid asulas ja asulavälisel teel sõltuvalt nähtavusest ja tee valgustatusest: <ul style="list-style-type: none"> - ristmiku läheduses - ülekäiguraja ja jalgrattatee läheduses - raudteeülesõidukoha või trammiteega lõikumise koha läheduses - piiratud nähtavusega kohas - teega külgnemale alale sisse- või sellelt väljasõidu koha läheduses - tähistatud parkimiskohal - ühissõiduki peatuse läheduses - aeglustus- või kiirendusrajal - liikluskorraldusvahendi (foor, liiklusmärk, teekattemärgis) läheduses 3) peatumise või parkimise erandeid kõnniteel ja teepeenral 4) kohti, kus peatumine on keelatud 5) sõiduki peatumisel või parkimisel rakendatavaid ohutusabinõusid ja juhi vastutust sõiduki paigutamisel ja sõidukist väljumisel (ka kaasasõitjate tegevuse osas) 6) kasutada valvega parkimiskohti 7) tasulise või ajalise piiranguga parkimisala või koha erisusi

	<p>8) selgitada liiklusmärgiga või teekattemärgisega “puudega inimese sõiduki koht” tähistatud parkimiskoha kasutamist</p> <p>9) selgitada juhi kohustusi ja tegevust sõiduki hädapeatumise korral</p> <p>Liiklus õuealal.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab õuealal liiklemise erisusi ja parkimise korda.</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.

T 2.5.	Käitumine liiklusõnnetuse korral
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 2. moodulisse.
Aine mahu jagunemine	Vähemalt kolm kohustuslikku tundi, millest kaks on auditoorsed. Iseseisev töö 2 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Liiklusõnnetus on riskiolukord, kuhu ükski juht ei taha sattuda. Kui aga liiklusõnnetus siiski juhtub, eeldab see juhilt kindlate reeglite järgi käitumist. Omandatakse liiklusõnnetuse korral käitumisega seotud reeglid. Lahendatakse liiklusõnnetuse korral käitumisega seotud probleemülesandeid. Analüüsitakse liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi ohutuse ja liikluskindlustusseaduse seisukohast.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused liiklusõnnetuse korral õige ja ohutu käitumise jaoks vajalike teadmiste kujunemiseks.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab kuidas liiklusõnnetuse korral õigesti käituda; • teab liiklusõnnetuse korral vale käitumise tagajärgi.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga, Liiklusseadusega ja Liikluskindlustuse seadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal, Liiklusseadus § 168 kuni 171 ja Liikluskindlustuse seadus.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) et liiklusseaduse järgi on juht kohustatud abistama liiklusõnnetuses kannatada saanud abitus seisundis olevaid inimesi 2) kuidas toimida liiklusõnnetuse korral 3) Liikluskindlustusseadusest tulenevaid juhi õigusi ja kohustusi <p>Kannatanu abistamiskohustus.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab, kes ja kuidas peab kannatanut abistama.</p>

	<p>Tegevusjärjekord õnnetuskohal.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab õiget tegevusjärjekorda liiklusõnnetuse kohal:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) olukorra hindamine 2) hädasolijate abistamine 3) vältimatu esmaabi andmine 4) teiste liiklejate hoiatamine 5) abi kutsumine – sõltuvalt õnnetusjuhtumi tagajärgedest 6) kannatanute toimetamine raviautusse 7) liiklusõnnetuse vormistamine: <ul style="list-style-type: none"> - ainult varalise kahjuga liiklusõnnetuse korral, kui asjaosalised on ühel meelel - ainult varalise kahjuga liiklusõnnetuse korral, kui asjaosalised on eri meelt - inimvigastustega liiklusõnnetuse korral
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

TK	Omandatud teadmiste kontroll, konsultatsioon
----	---

T 3.1.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse.
Aine mahu jagunemine	Vähemalt kaks kohustuslikku tundi, millest üks on auditoorne ja üks praktikumi läbimiseks.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	<p>Omandatakse möödasõidu, möödumisega ning ümberpõikega seotud reeglid. Arutletakse selle üle, milliseid ohte võib möödasõidul ette tulla ja kuidas neid ohte vältida. Analüüsitakse möödasõidu, möödumise ja ümberpõikega seotud liiklusõnnetuste tekke põhjuseid ja kuidas neid oleks saanud ära hoida.</p> <p>Aine raames viiakse läbi praktikum teelõigul, kus möödasõidu, möödumise ja ümberpõike õpetamisega teisi liiklejaid ei häirita. Tavaliikluses on õppesõidukiga keeruline leida võimalust möödasõidu õpetamiseks – pole sõidukeid, kellest mööda sõita. Seepärast viiakse praktikum läbi 2-3 õppesõidukiga. Jäädes sõitma 10-20 km/h väiksema sõidukiirusega kui on suurim lubatud sõidukiirus ja/või oludele vastav sõidukiirus konkreetsel teelõigul, saab kordamööda pakkuda üksteisele võimalust mööda sõita. Kui koolil on ainult üks õppesõiduk, siis teiseks sõidukiks võib olla ka mõni muu, õppesõidukiks mitte kohaldatud sõiduk, kuid oma sõidutunni sõidab iga õpilane õppesõidukiga. Praktikumi käigus sõidab iga õpilane vähemalt ühe sõidutunni (vt algastme koolituse sõiduõppe ainekaart "Möödasõit, möödumine, ümberpõige"). Sellel ajal kui üks õpilastest sõidab, jälgivad teised tema</p>

	sõitu. Reflekteeritakse nähtu ja kogetu üle – kas möödasõit oli ohutu, kuidas minul läks võrreldes teistega, mis läks hästi, mida võiks teha teist moodi, kas pikivahe enne ja pärast möödasõitu oli piisav, kas manööver tehti õigesti jms. Praktikumi juhib õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit (inglise k <i>coaching</i>).
Aine üldesmärgid	Luu eeldused ohutuks möödasõiduks, möödumiseks ja ümberpõikeks vajalike teadmiste kujunemiseks ning motivatsiooni suurendamiseks kaaluda hoolega möödasõiduvajadust.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab ohutuks möödasõiduks vajalikke eeldusi; • teab kuidas ohutult mööda sõita, mööduda ja ümber põigata; • teab kuidas käituda möödasõidetava rollis; • on rohkem motiveeritud kaaluma möödasõidu vajadust ohutuse tagamise eesmärgil.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt koosatud õppematerjal ja Liiklusseadus § 51 kuni 55.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) teab võimalikke ohte möödasõidul, möödumisel ja vastusõitjaga kohtumisel 2) tunneb nende tegevuste kohta käivaid Liiklusseaduse nõudeid 3) teab ohutu liiklemise juhiseid möödasõidul ja seda, kuidas hinnata möödasõidu vajalikkust 4) oskab mööda sõita ja mööduda 5) teab möödasõidu ja möödumiseiga kaasnevaid tüüpilisi riske ja oskab neid sõites arvestada <p>Vastusõitjaga kohtumine.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab: milles seisnevad ohud vastusõitjaga kohtumisel kuidas neid vältida</p> <p>Möödasõidu ja möödumise erinevused.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) mille poolest erineb möödasõit möödumisest 2) möödasõidu erinevusi linnas ja asulavälisel teel ohtlikkuse seisukohalt 3) möödasõidu tingimusi linnas ja asulavälisel teel (sh kiirteel) 4) millal võib mööda sõita paremalt poolt <p>Möödasõidu vajaduse hindamine.</p> <p>Pärast koolitust õpilane oskab hinnata:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) möödasõiduga kaasnevaid ohtusid 2) möödasõidu vajalikkust <p>Eeldused möödasõiduks.</p>

	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) millest sõltub möödasõidu teekonna pikkus; 2) möödasõidu teekonna pikkusega seotud ohtusid; 3) möödasõidu tingimusi liikluseeskirja järgi; 4) möödasõidu keeldusid liikluseeskirja järgi. <p>Möödasõidu etapid.</p> <p>Pärast koolitust õpilane teab, mida ta peab tegema:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) möödasõitjana; 2) möödasõidetavana.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Praktikumi juhib õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit (inglise k <i>coaching</i>). Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.</p>

T 3.2.	Sõidu planeerimine riski vältimise eesmärgil
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks kohustuslik auditoorne tund. Iseseisev töö 1 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Sõitu planeerides on võimalik teekonnaga seotud ohte vältida – marsruudi ja aja valik, sõiduki ettevalmistus sõiduks, vajaminev varustus, vajalikud puhkepausid, juhi seisund jms.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused arusaama kujunemiseks, et sõitudega seonduvat aegsasti planeerides saab mõjutada sõidu ohutust. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks sõiduga seonduvat riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerida.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, milliseid ettevalmistusi tuleks enne pikemat või lühemat sõitu teha; • mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust; • on rohkem motiveeritud sõiduga seonduvat planeerima; • teab, et sõitu kavandades tuleb hinnata ja arvesse võtta tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina (nt elustiil, sõidu motiivid, sotsiaalne pingeline, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine jms).
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga. Info hankimine sõiduteekonna planeerimiseks veebilehelt: www.mnt.ee
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal. Veebilehekülge: www.mnt.ee
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane oskab:

	<ol style="list-style-type: none"> 1) arvesse võtta teekonna pikkust, sõiduaega, enda kui juhi suutlikkust; 2) kasutada teeilmajaamade andmeid tee- ja ilmastikuolude määramiseks; 3) arvesse võtta tee- ja ilmaolusid sõltuvalt aastaajast; 4) arvesse võtta teede seisukorda, ohtlikkust ja liiklustihedust. <p>Oskus kasutada teekonna kavandamisel kaarti, arvestades liikluse korraldust ja võimalikke teesulgemisi.</p> <p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) eriti pikkadel teekondadel teha valikut: <ul style="list-style-type: none"> - kaardi järgi - valida teed teenumbri järgi - juhinduda teeviitadest ja teistest liiklusmärkidest 2) võtta arvesse: <ul style="list-style-type: none"> - sõiduki tehnilist seisukorda ja kompleksust - tee sõidetavust, teeninduspunktide ja sõiduki tankimise võimaluse olemasolu - juhile ja kaassõitjatele vajalikke puhkepeatusi ja ööbimiskohti; - juhile ja kaassõitjatele vajalikku riietuse, helkurite ja muu varustuse olemasolu
<p>Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine</p>	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisel õppesõidutunnis.</p>

T 3.3.	Keskkonda säästev sõiduki kasutamine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 1 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Auto kasutamisega kaasneb kahju keskkonnale. Kuidas saab seda kahjulikku mõju vähendada? Sõiduviisi valikuga, sõidu planeerimisega, auto korralise hooldamisega, eelsoojendi kasutamisega, auto valikuga ostes jms. Arutletakse vajadustest lähtuvalt võimaluste üle säästa ja milliseid meetmeid keegi on nõus keskkonna säästmiseks tarvitusele võtma.
Aine üldeesmärgid	Luua eeldused auto säästlikuks kasutamiseks vajalike teadmiste kujunemiseks. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks autot kasutades keskkonda säästa. Luua eeldused enesehinnanguks – kui motiveeritud keegi on autot keskkonda säästvalt kasutama.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane:

	<ul style="list-style-type: none"> • teab kuidas sõiduki kasutamine keskkonnale mõjub ja kuidas seda kahjulikku mõju saab vähendada; • oskab leida sõiduki kasutaja juhendist teavet keskkonna säästmise kohta; • teab kuidas jälgida kütuse kulu; • on motiveeritud sõidukit kasutades keskkonda säästma; • mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga ja Liiklusseadusega. Auto kasutusjuhendist info hankimine keskkonna säästmiseks.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal. Sõiduauto kasutusjuhend. Liiklusseadus § 13.
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ol style="list-style-type: none"> 1) teab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis 2) teab uue auto kasutusjuhendiga tutvumise vajalikkust 3) teab ökonoomsuse huvides auto õigeaegse hoolduse vajalikkust 4) tunneb säästliku sõiduviisi eeldusi: <ul style="list-style-type: none"> - oskab valida sobivat käiku - sõidab sujuvalt - peatub sujuvalt - vaatab liikumisel vajaliku informatsiooni saamiseks ja õige tegevuse kavandamiseks kaugemale - sobitab sõidukiirust, juhindudes liiklejate vahelisest ühistööst
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õpetaja oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Õpetaja suunab arutelu: mida on sõidu ajal võimalik säästa? Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal. Õpiväljundite saavutamise kohta saab õpilane tagasisidet ka sõiduõpetajalt, vastavasisulisest õppesõidutunnis.

T 3.4.	Sõiduki juhtimine rasketes tee- ja ilmastikuoludes
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse teooriaõppe 3. moodulisse.
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt üks auditoorne tund. Iseseisev töö 2 t.
Aine läbimise eeltingimused	Ei ole
Aine lühikirjeldus	Rasketes tee- ja ilmastikuolud põhjustavad tee ja rattavahelise haardumise või nähtavuse halvenemise. Kuidas sellistes rasketes oludes ohutult sõidukit juhtida? Selleks, et juht saaks sõita ohutult (suudaks säilitada tee ja ratta vahelise haardumise, oskaks valida oludele vastava sõidukiiruse ja õige pikivahe), peab ta arvestama asjaoluga, et sõidukile mõjuvad jõud, mis võivad töötada vastupidiselt juhi soovile. Mõistes sõidukile mõjuvaid jõude ja kuidas juht oma käitumisega saab neid jõudusid muuta, saab sõites neid arvestada. Arutletakse järgmistel teemadel: peatamisteed = reageerimisteed + pidurdusteed; reageerimisaeg, pidurdusteekonna sõltuvus sõidukiirusest, haardumisest

	ja massist, tsentrifugaaljõud, inerts, kineetiline energia, jääkkiirus, kokkupõrkel vallanduvad jõud jms.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõitmiseks vajalike teadmiste kujunemiseks. Luu eeldused rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõitmisega seotud ohtude mõistmiseks ja teadmiste kujunemiseks kuidas neid ohte vältida.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab sõidukile mõjuvate jõudude olemust ja oskab neid oma sõidus arvestada; • teab rasketes tee- ja ilmastikuoludes sõiduki juhtimisega seotud ohte ja kuidas neid ohte on oma käitumisega võimalik vältida.
Iseseisva töö sisu	Töö õppejõu poolt koostatud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	Õppejõu poolt koostatud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Millised on peamised füüsilised tegurid, mis mõjutavad liikumisenergia suurust 3) Millised on peamised füüsilised tegurid, mis mõjutavad kesktõukejõu suurust 4) Kuidas mõjutab sõidukiirus pidurdustekonna pikkust 5) Kuidas mõjutab sõidukiirus kesktõuke jõu suurust 6) Millest koosneb peatumistekond 7) Mis on haardetegur ja millised on seda mõjutavad tegurid 8) Kehtivaid nõudeid väljaspool teed sõidukiga liikumisel 9) Mis on õige sõidukiiruse valiku põhialuseks <p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Kirjeldada sobiva pikivahe valiku erinevusi sõltuvalt tee- ja ilmastikuoludest 2) Kirjeldada ohtusid sõidukijuhile, tulenevalt halvast nähtavusest ja kuidas neid vältida 3) Kirjeldada juhi ohutut tegevust madalalt vastu paistva päikese ja märjast teekattest tuleneva päikesepeegelduse korral 4) Kirjeldada vesiliu tekkepõhjuseid ja võimalusi selle vältimiseks 5) Kirjeldada ohutu sõiduteekonna planeerimise võimalusi 6) Kirjeldada kiilasjää tekkimist soodustavaid tingimusi, kuidas selle tekkimist ennustada ja käitumisjuhiseid sellisele teelõigule sattumisel 7) Kirjeldada külgtuule mõju sõiduki juhitavusele ja suunakindlusele, sealhulgas möödasõidul ja kuidas võimalike ohtusid vältida <p>Kirjeldada talvisel teel sissesõidetud sõidujälgedest väljumisega seotud ohtusid, sealhulgas möödasõidul ja kuidas neid vältida</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamise ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mida toetavad erinevad videofilmid. Õpitava omandamist toetab seminaritöö kus rühmades arutatakse läbi loengus kuuldu ja nähtu. Rühmatöö tulemuste ettekandmisel, kaasõpilaste poolt saadud tagasiside põhjal saab õpetaja otsustada rühma õpiväljundite saavutamise üle. Individuaalselt

	kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.
--	---

T 3.5.	Pimeda ajal sõiduki juhtimine (praktikum)
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme teooriaõppe 3. moodulisse
Koolituse maht	Vähemalt 1 tund (praktikum). Iseseisev töö 1t
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. moodul.
Aine lühikirjeldus	Pimeda ajal sõites tuleb osata valida sõidukiirus, mis võimaldab sõiduki peatada nähtavuse piires. Omandatakse tulede kasutamise seotud reeglid. Näidatakse nähtavust erinevate tuledega vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites; millised on juhi võimalused erineva sõidukiiruse puhul ohu märkamisel tegutseda; kuidas muuta teel seisev sõiduk ja sõiduki ümber toimetavad inimesed teistele liiklejatele nähtavaks.
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused tulede õigeks kasutamiseks vajalike teadmiste kujunemiseks ja mõistmaks pimeda ajal sõitmisega seonduvaid ohte ning kuidas juht saab neid ohte oma käitumisega vältida.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • teab, kuidas tulesid nähtavuse parandamiseks õigesti kasutada vastutuleva sõidukiga kohtudes, eesolevale sõidukile järele jõudes ja/või mööda sõites, peatudes ja parkides ning hädapeatuse korral; • mõistab, et pimeda ajal on nähtavus palju halvem kui valge ajal vaatamata tulede õigele kasutamisele ning teab, et seda puudujääki saab kompenseerida sõidukiiruse vähendamisega; • omab suuremat motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgvahega; • Saab aru pimeda ajal esinevatest, eriti kergliiklust puudutavatest ohtudes.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal
Täpsustatud õpiväljundid	Pärast koolitust peab õpilane teadma: <ol style="list-style-type: none"> 1) millised riskiolukorrad tekivad sõidul pimeda ajal; 2) liiklusseaduse nõudeid tulede kasutamise kohta; 3) tee nägemise ja nähtavusega seotud asjaolusid; 4) kuidas vältida teiste juhtide pimestamist;

- 5) milline seos on auto sõidukiirusel ja tee nähtavusalal tuledega sõidul;
- 6) kuidas tegutseda vastusõitva sõiduki korral;
- 7) kuidas anda teistele liiklejatele tuledega märku hädapeatuse korral;
- 8) kuidas tagada autost väljuvate või autosse sisenevate inimeste ohutust ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.

Pimedal ajal sõitmise ohud

Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:

- 1) miks pimedal ajal sõitmisel on liiklusõnnetuse tagajärjed alati raskemad kui muul ajal;
- 2) miks tavaliselt kaldutakse sõitma oma auto tulede poolt valgustatud teosast ette ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.

Tee nähtavus pimedal ajal

Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:

- 1) milline on inimese silma valgustugevuse muutustega kohanemise võime;
- 2) milline on jalakäijate ja jalgratturite nähtavus valgustamata teel;
- 3) millest sõltub ohutu sõidukiirus pimedal ajal sõites ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.

Tulede kasutamine vastusõitjaga kohtumisel

Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:

- 1) kuidas peavad juhid ajastama tulede ümberlülitust;
- 2) millest tekib pimestamise oht;
- 3) kuhu peab olema suunatud juhi pilk;
- 4) kuidas valida sobivat sõidukiirust ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.

Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:

- 1) milline on õige tegevus möödasõidu korral:
  - enne möödasõidu alustamist;
  - möödasõidu ajal;
  - möödasõitu lõpetades;
- 2) möödasõitja, möödasõidetava ja vastusõitja vahelist ühistööd, suhtlemise mooduseid ja vajalikkust ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.

Pärast teema läbimist peab õpilane teadma, millised on tulede kasutamise nõuded parkimisel asulas ja asulavälisel teel ning oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.

Pärast teema läbimist peab õpilane teadma, kuidas hoiatatakse teisi liiklejaid hädapeatuse korral:

- 1) ohutuledega;
- 2) ohukolmnurgaga;

	<p>3) muul viisil; ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.</p> <p>Autost väljuva juhi ja sõitjate ohutuse tagamine</p> <p>Pärast teema läbimist peab õpilane teadma:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) kuidas tuleb avada uksi ja väljuda sõidukist ohutult; 2) et ka autojuht peab kasutama helkurit, kui ta askeldab ümber auto; hädapeatumise korral pimedal ajal helkurvesti; 3) et seiskunud mootoriga sõiduki lükkamisel peab vältima, et lükkajad ei varjaks oma kehaga sõiduki tulesid; 4) et autojuht peab tagama ka kaasasõitjate ohutuse ja oskama neid teadmisi pimedal ajal õigesti kasutada.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng mille käigus kasutatakse visualiseerimist. Loengut toetavad videofilmid. Loengu käigus toob õppejõud oma kogemusel põhinevaid näiteid liiklusest. Praktikumi juhib õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit (inglise keel <i>coaching</i>). Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.</p>

T 3.6.	Peatamisteedkonna pikkust mõjutavad tegurid ja riskide ennetamine
Koht õppekavas	Aine kuulub teooriaõppe juhi esmaõppe õppekavasse
Aine mahuline jagunemine	Vähemalt 2 kohustuslikku tundi.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe 1. ja 2. moodul
Aine lühikirjeldus	Et juht oleks võimeline valida oludele vastava sõidukiiruse ja teaks, kui palju tuleb sõites enda ümber ruumi hoida, peab ta teadma, kui kiiresti on võimalik sõiduk peatada. Peatamisteedkonna pikkus sõltub sõiduki sõidukiirusest ja tehnilisest seisundist, juhi oskusest pidurdada, reageerimiskiirusest, teoludest jms. Näidatakse, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt peatamisteedkonna pikkust.
Aine üldeesmärgid	Näitlikustada juhi võimalusi sõiduk peatada erinevatelt sõidukiirustelt. Luua eeldused mõistmaks, et sõidukit ei saa hetkega seisma ja seepärast tuleb sõites enda ümber hoida piisavalt ruumi; kui ruumi on vähe, tuleb vähendada sõidukiirust.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab, kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada; • mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõidukit peatada; • mõistab erinevate tt- ja ilmastikuolude iseärasusi ning nende mõju sõiduki juhitavusele;

	<ul style="list-style-type: none"> • omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgvahega.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane teab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Millised on peamised füüsilised tegurid, mis mõjutavad liikumisenergia suurust 10) Millised on peamised füüsilised tegurid, mis mõjutavad kesktõukejõu suurust 11) Kuidas mõjutab sõidukiirus pidurdustekonna pikkust 12) Kuidas mõjutab sõidukiirus kesktõuke jõu suurust 13) Millest koosneb peatumistekond 14) Mis on haardetegur ja millised on seda mõjutavad tegurid 15) Kehtivaid nõudeid väljaspool teed sõidukiga liikumisel 16) Mis on õige sõidukiiruse valiku põhialuseks <p>Pärast koolitust õpilane oskab:</p> <ol style="list-style-type: none"> 8) Kirjeldada sobiva pikivahe valiku erinevusi sõltuvalt tee- ja ilmastikuoludest 9) Kirjeldada ohtusid sõidukijuhile, tulenevalt halvast nähtavusest ja kuidas neid vältida 10) Kirjeldada juhi ohutut tegevust madalalt vastu paistva päikese ja märjast teekattest tuleneva päikesepeegelduse korral 11) Kirjeldada vesiliu tekkepõhjuseid ja võimalusi selle vältimiseks 12) Kirjeldada ohutu sõiduteekonna planeerimise võimalusi 13) Kirjeldada kiilasjää tekkimist soodustavaid tingimusi, kuidas selle tekkimist ennustada ja käitumisjuhiseid sellisele teelõigule sattumisel 14) Kirjeldada külgtuule mõju sõiduki juhitavusele ja suunakindlusele, sealhulgas möödasõidul ja kuidas võimalike ohtusid vältida <p>Kirjeldada talvisel teel sissesõidetud sõidujälgedest väljumisega seotud ohtusid, sealhulgas möödasõidul ja kuidas neid vältida</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mida toetavad erinevad videofilmid. Õpitava omandamist toetab seminaritöö kus rühmades arutatakse läbi loengus kuuldu ja nähtu. Rühmatöö tulemuste ettekandmisel, kaasõpilaste poolt saadud tagasiside põhjal saab õppejõud otsustada rühma õpiväljundite saavutamise üle. Individuaalselt kontrollib õppejõud õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.

Sõiduõpe

S 1.1.	Juhi tööasend ja turvavarustus
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 1. moodulisse.
Moodul 1 ja 2 maht kokku	Vähemalt 22 kohustuslikku sõidutundi. Sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalprogrammis.
Kohustuslike sõidutundide arv	0,5 sõidutundi.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe moodul 1 ained ” Ülevaade õppetöö korraldusest ja eesmärkidest” ning ” Iseseisvaks õppimiseks juhendamine”.
Aine lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi teelõigul, kus muud liiklust ei häirita ega ohustata muuks liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul. Omandatakse sõiduks valmistumiseks vajalikud oskused – juhi tööasendi reguleerimine, oskus aidata sõitjatel turvavarustus kinnitada, oskus kontrollida sõiduki vastavust tehnonõuetele, oskus aru saada, millal sõiduki kasutamine on ohtlik.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused enne sõidu alustamist enda ja teiste liiklejate ohutuse tagamiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Luuakse eeldused motivatsiooni suurendamiseks kasutada turvavarustust ja nõuda turvavarustuse kasutamist sõitjatel .
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab teostada sõiduki sõidueelset kontrolli, näiteks kasutades sõiduki käsiraamatut; • oskab reguleerida tööasendi ja tahavaatepeeglid juhile sobivaks; • oskab kasutada sõiduki turvavarustust ja aidata kaassõitjatel kinnitada turvavarustust; selgitada turvavarustuse kasutamise vajalikkust; • oskab kasutada sõidukile paigaldatud lisa- ja mugavusseadmeid; • teab juhi vales tööasendist ja turvavarustuse vales kasutamisest tulenevaid ohte; • on rohkem motiveeritud kasutama turvavarustust ja nõudma turvavarustuse kasutamist sõitjatel .
Iseseisva töö sisu	Võimalusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõppe individuaalprogrammis.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Sissejuhatuseks õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu. Õppimine tomub õpilast aktiveeriva vestluse vormis, kus õpetaja ülesandeks on selgitada ja esitada suunavaid küsimusi. Õpiväljundite saavutamise kontrollimine toimub sõiduõpetaja poolt järgneva teema läbimisel, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Sõiduülesanne sisaldab teemades S 1.1 ja S 1.2 õpitu rakendamist.
S 1.2.	Sõiduki käsitlemine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 1. moodulisse.
Moodul 1 ja 2 maht kokku	Vähemalt 22 kohustuslikku sõidutundi. Sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalprogrammis.

Kohustuslike sõidutundide arv	<p>S 1.2.1. Kohalt liikumine- 0,5 tundi;</p> <p>S 1.2.2. Rooli käsitlemine- 0,5 tundi;</p> <p>S 1.2.3. Seisma jäämine- 0,5 tundi.</p> <p>Kui õpilane saavutab õpiväljundid vähema tundide arvuga, jagab sõiduõpetaja läbimata kohustuslikud tunnid järgnevate ainete vahel.</p>
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe moodul 1 aine "Juhi tööasend ja turvavarustus".
Aine lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi teelõigul, kus muud liiklust ei häirita ega ohustata, liikluseks suletud alal, õppesõiduväljakul ja/või selleks kohandatud simulaatoril. Harjutatakse mootori käivitamist, sõiduki juhtimisseadmete käsitlemist, manööverdamist, märgu andmist, sujuvat liikumist, sõidu lõpetamist, pidurdamist jms. Harjutamist jätkatakse kuni saavutatakse ohutu ja keskkonda säästev sõiduki käsitlemise vilumus tasemel, mis on vajalik sõidu õpingute alustamiseks vähese liiklusega teel.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused ohutu ja keskkonda säästva sõiduki käsitlemise oskuste kujunemiseks, mis on vajalikud sõiduõppe jätkamiseks vähese liiklusega teedel. Õpilane oskab paigalt võtta, sõidukit sujuvalt ja äkkpidurdamisega peatada ning sõidurada vahetada
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt tasemel, mis võimaldab jätkata sõidu õppimist vähese liiklusega teedel; • teab sõiduki vale käsitlemisega seonduvaid ohte ja mõju keskkonnale ning oskab sooritada erimanöövreid; • omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki käsitlemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki käsitlemisega ning oskab oma käitumises nendega arvestada; • on motiveeritud sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt käsitlema.
Iseseisva töö sisu	Võimalusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Sissejuhatusena õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu. Õppeplatsil näitab õpetaja harjutused ette ja selle käigus annab õpilasele selgitusi. Õppimine toimub õpilast aktiveeriva vestluse vormis, kus õpetaja ülesandeks on selgitada ja esitada suunavaid küsimusi.</p> <p>Õpiväljundite saavutamise kontrollimine toimub sõiduõpetaja poolt teema läbimisel, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Sõiduülesanne sisaldab teemades S 1.1 ja S 1.2 õpitu rakendamist. Sõiduharjutuse lõpus annab sõiduõpetaja õpilasele tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta.</p>

SH	Omandatud sõiduoskuste hindamine
----	---

SI	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi
----	--

S 2.1.	Sõiduki juhtimine vähese liiqlusega teel
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 2. moodulisse.
Moodul 1 ja 2 maht kokku	Vähemalt 22 kohustuslikku sõidutundi. Sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalprogrammis.
Kohustuslike sõidutundide arv	S 2.1.1. Liiklusvooluga liitumine ja selles sõitmine- 1 tundi; S 2.1.2. Samaliigiliste ristmike ületamine- 1 tund. Kui õpilane saavutab õpiväljundid vähema tundide arvuga, viib sõiduõpetaja läbimata kohustuslikud tunnid üle järgneva aine läbimiseks.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe moodul 1 ained.
Aine lühikirjeldus	Viimistletakse sõiduki ohutu ja keskkonda säästva käsitsemise vilumust tasemeni, mis on vajalik sõiduõppe jätkamiseks erinevates liiklussituatsioonides. Harjutatakse liiqluses osalemiseks vajalikke oskusi vastavalt regioonri eripärale: tähelepanu suunamist liiqluses olulisele, ohutu liiklemise põhimõtete kohaldamist, teiste liiklejatega arvestamist, õige asukoha valikut teel; teede lõikumisaladele, teega külgnevatele aladele, raudteeülesõidukohale lähenemist ja nende ületamist; sõidujärjekorra reeglite kohaldamist; peatumist ja parkimist, manöövrivate sooritamist jms. Juhitakse tähelepanu liiqluses osalemisega seotud ohtudele ja nende vältimise võimalustele.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused liiqluses osalemiseks vajalike oskuste kujunemiseks tasemeni, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides. Luua eeldused valmiduse kujunemiseks võtta juhina vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest. Luua eeldused realistlikku arusaama kujunemiseks isiklikest, vähese liiqlusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutust oma õppimise eest
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt viisil, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks erinevates liiklussituatsioonides; • omab vajalikke oskusi liiklemiseks vähese liiqlusega teel; • oskab peatuda ja parkida teel; • teab vähese liiqlusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida; • mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal, tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest; • omab realistlikku arusaama isiklikest, vähese liiqlusega teedel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega vähese liiqlusega teedel ning oskab oma käitumises nendega arvestada.
Iseseisva töö sisu	Võimalusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.
Õpetamise	Sissejuhatuseks õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu.

meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Õppimine tomub õpilast aktiveeriva vestluse vormis, kus õpetaja ülesandeks on selgitada erinevates liiklusolukordades juhi õiget käitumist ja esitada suunavaid küsimusi.</p> <p>Õpiväljundite saavutamise kontrollimine toimub sõiduõpetaja poolt teema käsitlemisel, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Sõiduülesanne sisaldab antud aines õpitu rakendamist. Sõiduharjutuse lõpus annab sõiduõpetaja õpilasele tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta.</p>
---	--

S 2.2.	Sõiduki juhtimine erinevates liiklussituatsioonides
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 2. moodulisse.
Moodul 1 ja 2 maht kokku	Vähemalt 22 kohustuslikku sõidutundi. Sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalprogrammis.
Kohustuslike sõidutundide arv	<p>S 2.2.1. Sõiduki asend teel- 1 tundi;</p> <p>S 2.2.2. Raudteeületuskohad- 0,5 tundi;</p> <p>S 2.2.3. Eriliigiliste ristmike ületamine- 3 tundi;</p> <p>S 2.2.4. Reguleeritud ristmike ületamine- 6 tundi;</p> <p>S 2.2.5. Peatumine ja parkimine- 3 tundi;</p> <p>S 2.2.6. Sõiduki manööverdamine liikluses- 2 tund;</p> <p>S 2.2.7. Maanteeõit- 1,5 tundi;</p> <p>S 2.2.8. Olukorrakiirus- 1 tund.</p> <p>Lisanduvad sõidutunnid, kui neid kanti üle eelnevatest teemadest.</p>
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud teooriaõppe esimene moodul. Läbitud sõiduõppe moodul 1 ained ja moodul 2 aine "Sõiduki juhtimine vähese liiklusega teel".
Aine lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi keerulisema ja tihedama liiklusega teedel. Viimistletakse sõiduki ohutu ja keskkonda säästva käsitsemise vilumust tasemeni, mis on vajalik sõiduõppe jätkamiseks 3. moodulis. Harjutatakse liikluses osalemiseks vajalikke oskusi vastavalt Eestimaa regiooni eripäradele: tähelepanu suunamist liikluses olulisele, ohutu liiklemise põhimõtete kohaldamist, teiste liiklejatega arvestamist, õige asukoha valikut teel; teede lõikumisaladele, teega külgnevatele aladele, raudteeülesõidukohale lähenemist ja nende ületamist; sõidujärjekorra reeglite kohaldamist; peatumist ja parkimist, manöövrите sooritamist jms. Juhitakse tähelepanu liikluses osalemisega seotud ohtudele ja nende vältimise võimalustele.
Aine üldeesmärgid	Luuakse eeldused liikluses osalemiseks vajalike oskuste kujunemiseks tasemeni, mis on vajalik sõidu õppimise alustamiseks 3. moodulis. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutus oma õppimise eest. Luua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks erinevates liiklussituatsioonides osalemisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.

Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab käsitseda sõidukit ohutult ja keskkonda säästvalt; • omab erinevates liiklussituatsioonides toimetulekuks vajalikke oskusi teel; • teab erineva liiklusega teel sõiduga seotud ohte ja oskab neid ohte oma käitumisega vältida; • mõistab, et juhil kui suurema ohu allika valdajal, tuleb võtta vastutus enda ja teiste elu ning tervise eest; • omab realistlikku arusaama isiklikest, erineva liiklusega teel sõitmisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega erineva liiklusega teedel ning oskab oma käitumises nendega arvestada; • on võimeline kohanema liikluses toimuvate muutustega; • on võimeline hindama olukorra tõsidust ja reageerima kohaselt; • on võimeline liiklusoludega arvestades sõidukit juhtima antud teelõigul lubatud suurima sõidukiirusega.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Sissejuhatuseks õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu. Õppimine tomub õpilast aktiveeriva vestluse vormis, kus õpetaja ülesandeks on anda selgitusi erinevates liiklusolukordades juhi õige tegevuse kohta ja esitada õpilasele suunavaid küsimusi.</p> <p>Õpiväljundite saavutamise kontrollimine toimub sõiduõpetaja poolt teema käsitlemisel, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Sõiduülesanne sisaldab antud teemas õpitu rakendamist. Sõiduharjutuse lõpus annab sõiduõpetaja õpilasele tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta.</p>

SH	Omandatud sõiduoskuste hindamine
----	---

SI	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi
----	--

S 3.1.	Möödasõit, möödumine ja ümberpõige
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Moodul 3 maht	Vähemalt 5 kohustuslikku sõidutundi. ohustuslike sõidutundide jaotus mooduli raames määratakse autokooli aineprogrammis. Sõidutundide kogumaht määratakse individuaalselt.
Kohustuslike sõidutundide arv	Kaks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitakse praktikumi "Möödasõit, möödumine ja ümberpõige" käigus. Läbitud sõiduõppe moodul 1 ained ja moodul 2 ained.
Aine lühikirjeldus	Aine raames väljaspool asulat läbiviidavas sõidutunnis rakendatakse teooriaõppes ja praktikumis omandatud teadmisi pärisuunas ja vastassuunas möödasõidu, möödumise ja võimalusel ka ümberpõike kohta – ohutuks möödasõiduks vajalike eelduste olemasolu hindamine, käitumine möödasõitja ja möödasõidetava rollis, ohu ilmnemisel möödasõidu katkestamine jms. Oma sõidutundi alustades rakendab iga

	õpilane teadmisi sellest, kuidas sõitu ohutult alustada ja sõidutunni lõppedes sellest, kuidas maanteel ohutult peatuda ja parkida.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused ohutuks möödasõiduks, möödumiseks ja ümberpõikeks ning väljaspool asulat peatumiseks ja parkimiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Suurendada järjest rohkem õpilase vastutus oma õppimise eest. Luua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • oskab hinnata ohutuks möödasõiduks vajalike eelduste olemasolu; • mõistab, et möödasõit ei ole kohustuslik manööver; • oskab ohutult mööda sõita ja ümber põigata nii päri- kui ka vastassuuna vööndi kaudu; • oskab käituda möödasõidetava rollis; • oskab peatuda ja parkida väljaspool asulat; • omab realistlikku arusaama isiklikest, möödasõidu, möödumise, ümberpõike, peatumise ja parkimisega väljaspool asulat seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Sissejuhatusena õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu. Praktikum käigus sõidab iga õpilane vähemalt ühe sõidutunni. Sellel ajal kui üks õpilastest sõidab, jälgivad teised tema sõitu. Reflekteeritakse nähtu ja kogetu üle – kas möödasõit oli ohutu, kuidas minul läks võrreldes teistega, mis läks hästi, mida võiks teha teisiti, kas pikivahe enne ja pärast möödasõitu oli piisav, kas manööver tehti õigesti jms. Praktikum juhib õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit (inglise k <i>coaching</i>). Õpilase eneseanalüüsi ja kaasõpilaste poolt saadud tagasiside põhjal sõiduõpetaja otsustab õpiväljundite saavutamise üle.

S 3.2.	Sõiduki juhtimine planeeritud teekonnal
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Moodul 3 maht	Vähemalt 5 kohustuslikku sõidutundi. Sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalprogrammis.
Kohustuslike sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe 1. ja 2. moodul.
Aine lühikirjeldus	Õpilane planeerib sõidu punkti A punkti B ja sõidab sihtpunkti plaani kohaselt. Sõitu planeerides kasutatakse navigeerimisseadet ja/või kaarti. Planeeritud teekonnal sõites on oluline pöörata tähelepanu sõiduraja valikule riski vältimise eesmärgil ja harjutada sõitu juhatusmärkide järgi. Soovitav kasutada selle teema läbimisel rühmaõpet. Iga õpilane peab juhtima ühe sõidutunni.
Aine	Luu eeldused arusaama kujunemiseks, et sõitudega seonduvat aegsasti

üldeesmärgid	planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust. Luua eeldused motivatsiooni suurendamiseks sõiduga seonduvat planeerida.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab nii asulas kui ka väljaspool asulat sõitu planeerida ja koostatud plaani järgi sõita; • mõistab, et sõitu planeerides on võimalik mõjutada sõidu ohutust ja säästlikkust; • on motiveeritud sõitu riski vältimise ja keskkonna säästmise eesmärgil planeerima; • sõiduteekonda kavandades hindab ja võtab arvesse tegureid, mis võivad avaldada mõju tema käitumisele juhina, näiteks elustiil, sõidumotiivid, sotsiaalne pinge, joove, uimastid, väsimus, halb nägemine.
Iseseisva töö sisu	Kaardi kasutamine sõidu planeerimiseks. Navigatsiooniseadme käsitlemine. Võimalusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	Sissejuhatuseks õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu. Pärast õpilast aktiveerivat vestlust, kus sõiduõpetaja on selgitanud sõidu planeerimise tähtsust ja –võimalusi, asub õpilane õpetaja rolli ja selgitab sõiduõpetajale, kuidas sõitu planeerida ohutust silmas pidades. Õpiväljundite saavutamise kontrollimine toimub sõiduõpetaja poolt teema käsitlemisel, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Sõiduülesanne sisaldab antud teemas õpitu rakendamist. Sõiduharjutuse lõpus annab sõiduõpetaja õpilasele tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta.

S 3.3.	Keskkonda säästev sõiduki juhtimine
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Moodul 3 maht	Vähemalt 5 kohustuslikku sõidutundi. Sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõpetajaga.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe 1. ja 2. moodul.
Kohustuslike sõidutundide arv	Kaks sõidutundi.
Aine lühikirjeldus	Autojuhi peamised võimalused sõites keskkonda säästa on: teha tähelepanekuid piisavalt kaugelt, hoida piisavat piki- ja külgevahet , planeerida sõitu eesmärgiga võimaluse korral mitte seisma jääda, kasutada antud olukorras võimalikult kõrget käiku, kiirendada reipalt. Rõhutatakse, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis. Sõidu ajal mõõdetakse keskmist ja hetkelist kütuse kulu.
Aine üldesmärgid	Luua eeldused keskkonda säästva sõiduviisi kujunemiseks. Luua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Toetada plaani koostamist tegevuste kohta, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamiseks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane:

	<ul style="list-style-type: none"> • oskab juhtida sõidukit keskkonda säästvalt; • mõistab, et säästlik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis, milles ei ole midagi keerulist; • on rohkem motiveeritud juhtima sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt; • omab realistlikku arusaama isiklikest, säästliku sõiduviisiga seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • on teinud plaani, mida harjutada esmase juhiloa omamise ajal, süvendamiseks oskusi sõita keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Iseseisva töö sisu	Võimalusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Sissejuhatuseks õpetaja tutvustab õpiväljundeid ja selgitab aine sisu. Õppimine toimub läbi õpilast aktiveeriva vestluse, kus sõiduõpetaja roll on selgitada säästliku sõidu aluseid ja esitada suunavaid küsimusi. Õppesõidu käigus sõiduõpetaja motiveerib õpilast kasutama säästliku sõidu võtteid läbi isikliku eeskuju.</p> <p>Õpiväljundite saavutamise kontrollimine toimub sõiduõpetaja poolt teema käsitlemisel, õpilasele antud sõiduülesande tulemuste põhjal. Sõiduülesanne sisaldab antud teemas õpitu rakendamist. Sõiduharjutuse lõpus annab sõiduõpetaja õpilasele tagasisidet õpiväljundite saavutamise kohta.</p>

SH	Omandatud sõiduoskuste hindamine
----	---

SI	Sõiduõpe individuaalprogrammi järgi
----	--

PS	Pimeda ajal sõiduki juhtimine (sõiduõpe)
Koht õppekavas	Aine kuulub õppekava algastme koolituse sõiduõppe 3. moodulisse.
Kohustuslike sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud sõiduõppe 1. ja 2. moodul.
Aine lühikirjeldus	Koolitus viiakse läbi teeliikluseks suletud alal või õppesõiduväljakul. Õppesõidu läbiviimise koht peab olema valgustamata ja piisava pikkusega. Harjutatakse teooriaõppes "Pimeda ajal sõiduki juhtimine" õpitud – tulede õiget kasutamist, oludele vastava sõidukiiruse valikut tähelepanu suunamist jms. Sõiduõpe on võimalik läbida selleks kohandatud simulaatoril.
Aine üldeesmärgid	Lua eeldused pimeda ajal sõiduki juhtimiseks vajalike oskuste kujunemiseks ja pimeda ajal sõiduki juhtimisega seotud ohtude mõistmiseks. Lua eeldused realistliku arusaama kujunemiseks isiklikest, pimeda ajal sõiduki juhtimisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest.

	Luu eeldused motivatsiooni suurendamiseks juhtida sõidukit pimedal ajal oludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgvahega.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab tulede õige kasutamisega parandada juhi nähtavust ja oma sõiduki teistele paremini märgatavaks teha; • mõistab oludele vastava sõidukiiruse valiku vajadust; • teab pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud ohte; • oskab oma käitumisega vähendada pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud riske; • teab isiklike, pimedal ajal sõiduki juhtimisega seotud, tugevaid ja nõrku külgi; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki juhtimisega pimedal ajal ning oskab oma käitumises nendega arvestada.
Iseseisva töö sisu	Määratakse sõiduõpetaja poolt.

ALS	Algastme libedsõidu harjutuste sooritamine
Koht õppekavas	Aine kuulub teooriaõppe juhi esmaõppe õppekavasse
Kohustuslike sõidutundide arv	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud kõik 1. ja 2. ja 3. mooduli sõidutunnid. Viiakse läbi vahetult peale teemat RT „ Peatamistekonna pikkust mõjutavad tegurid “ läbimist.
Aine lühikirjeldus	Oludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgvahe valikuks peab õpilane teadma, kui kiiresti on ta võimeline sõiduki peatama. Koolituse käigus näitlikustatakse pidurdustekonna sõltuvust teekatte iseärasuskiirusest. Sõidutunnis harjutatakse äkkpidurdamist erinevalt sõidukiirusest erineval teekattel. Harjutused viiakse läbi libedasõidu õppeväljakul.
Aine üldeesmärgid	Luu eeldused äkkpidurdamiseks vajalike oskuste kujunemiseks. Luu eeldused realistlikku arusaama kujunemiseks isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest. Luu eeldused motivatsiooni suurendamiseks juhtida sõidukit oludele vastava sõidukiiruse ja ohutu piki- ja külgvahega.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab sooritada äkkpidurduse; • mõistab, et väiksemgi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõiduki peatada; • omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki peatamisega seotud tugevatest ja nõrkadest külgedest; • tajub ja teab oma nõrku külgi, mis on seotud sõiduki peatamisega, ning oskab oma käitumises nendega arvestada;

	<ul style="list-style-type: none"> • omab suuremat motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning ohutu piki- ja külgsahega.
Iseseisva töö sisu	Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.

LÕPPASTME KOOLITUS

Teooriaõpe

LÕPPASTME KOOLITUS	LT1 Keskkonda säästev, ohutu ja teisi liiklejaid arvestav mõtteviis. Käitumine libedates teeoludes.
Koht õppekavas	Aine kuulub juhi esmaõppe õppekava lõppastme koolituse teooriaõppesse.
Aine mahuline jagunemine	Kolm auditoorset tundi ja üks tund iseseisvat tööd.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud juhi esmaõppe algastme koolitus.
Aine lühikirjeldus	<p>Liiklusõnnetuste peamised põhjused on:</p> <p>tähelepanuga seonduv – juht sai liiga vähe/liiga palju/liiga keerukat informatsiooni liiklussituatsiooni kohta;</p> <p>juhi psühho-füsioloogiline seisund ei vastanud nõuetele;</p> <p>juhi emotsionaalne seisund ei olnud hea, mistõttu ta käitus soovitud erinevalt;</p> <p>juht ei mõistnud olemasoleva informatsiooni tähtsust;</p> <p>tal oli vale ettekujutus oma vilumustest/oskustest sõidukit juhtida;</p> <p>juhil puudusid teadmised kuidas konkreetses olukorras käituda, puudus automatiseerunud käitumismuster niisuguses olukorras toimetulekuks või olid välja kujunenud ohtlikud käitumismustrid;</p> <p>ta ei ole teadlik oma käitumise tagajärgedest, ta ei mõista seost oma käitumise ja liikluses toimuva vahel;</p> <p>sõidu motiivid suurendavad riskantset käitumist;</p> <p>hoiakud ohutu ja säästliku liiklemise suhtes suurendavad riskantset käitumist.</p> <p>Aine raames arutletakse kuidas ülalnimetatud põhjustest tingitud õnnetusi ära hoida.</p>
Aine üldeesmärgid	Luu õpikeskkond, kus kujuneb või süveneb arusaam säästliku, ohutu ja teiste liiklejatega arvestava sõiduviisi eelistest. Luuakse eeldused enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavatest riskidest teadlikuks saamisele ja oskuste kujunemisele nendega oma käitumises arvestada.
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab ohte suurendavaid tegureid liikluses; • mõistab säästliku, ohutu ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi eeliseid;

	<ul style="list-style-type: none"> • teab millest sõltub tee ja ratta vaheline haardumine; • tajub ja teab enda isikuga seotud liikluskäitumist mõjutavaid nõrku külgi, ning oskab oma käitumises nendega arvestada; • on motiveeritud sõitma säästlikult, ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	<p>Õpetaja poolt määratud õppematerjal. Vajaduse korral jagatakse soovijatele välja vastavad õppematerjalid, milles eeskätt kajastatakse järgnevat teemasid:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) oma liiklemisoskuse arendamine, milles käsitletakse: <ul style="list-style-type: none"> • esmase juhtimisõiguse olemust; • vastutust iseseisva juhina; • liiklemisoskuse harjutamise sisu iseseisva juhina (ennustavat mõtlemis- ja sõiduviisi, riski tunnetamist, riskiolukordade ettenägemist, analüüsida liiklusolukordi jne). 2) oma sõiduuskuse hindamine, milles käsitletakse: <ul style="list-style-type: none"> • riskile kalduvuse tunnetamist; • võimalike riskidega arvestamist, mis tulevad endale teadmata vähestest sõidukogemustest; • oskust õppida arvestama oma sõiduvõimet mõjutavate asjaoludega. 3) liiklusjärelvalve, milles käsitletakse: <ul style="list-style-type: none"> • vajadust järgida liiklusreegleid; • liiklusjärelvalvega seotud asjaolusid; • mõjustusvahendeid rikkujate suhtes.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast koolitust peab õpilane:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) teadma, et säästlik ja keskkonnasõbralik sõiduviis on ka ohutu sõiduviis; 2) teadma auto juhendiga tutvumise vajalikkust; 3) teadma ökonoomsuse huvides auto õigeaegse hoolduse vajalikkust; 4) tundma säästliku ja keskkonnasõbraliku sõiduviisi eeldusi: <ul style="list-style-type: none"> – valida sobiv käik, – sõita sujuvalt, – peatuda sujuvalt, – vaadata liikumisel vajaliku informatsiooni saamiseks ja õige tegevuse kavandamiseks kaugemale, – sobitada sõidukiirust, juhindudes liiklejate vahelisest ühistööst.»; <p>Libedasõidu koolitus viiakse läbi spetsiaalsel tehiskattega aastaringiselt kasutatavatel õppeväljakul ja selleks ettevalmistatud koolitaja juhendamisel.</p> <p>Libedasõidu koolituse eesmärgiks on õpilasele esmaste teadmiste andmine juhtimisvõtetest libedates teoludes, peatumisteedkondade pikkustest ja võimalustest hädaolukorras tegutsemiseks. Õpilase</p>

	<p>käitumise kujundamine, kuidas vältida ohuolukorda sattumist libedatel teedel ja võimalustest vähendada liiklusõnnetuse toimudes selle tagajärgi.</p> <p>Koolitust käigus peab õpilane mõistma, et parim võimalus ohuolukorra vältimiseks on õige kiiruse valik vastavalt tee- ja ilmaoludele, sõiduki iseärasustele ja juhi oskustele ning seisundile.</p> <p>Sõidukile mõjuvad jõud ja juhtimisvõtted libedal</p> <p>Pärast teoreetilise õppuse läbimist peab õpilane omama ülevaadet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) sõidukit mõjutavatest jõududest; 2) kiiruse mõjust reageerimis-, pidurdus-, ja peatumisteedkondadele; 3) kuidas vältida sõiduki juhitavuse kaotamist libedates teeludes; 4) kuidas käituda enamlevinud ohuolukordades; 5) õigetest sõiduvõtetest libisemisse sattunud sõiduki juhitavuse taastamiseks.
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb aktiveeriv loeng, mida toetavad erinevad videofilmid. Õpitava omandamist toetab seminaritöö kus rühmades arutatakse läbi loengus kuuldu ja nähtu. Rühmatöö tulemuste ettekandmisel, kaasõpilaste poolt saadud tagasiside põhjal saab õpetaja otsustada rühma õpiväljundite saavutamise üle. Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist mooduli lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.</p>

LÕPPASTME KOOLITUS	LT2 Libedasõidu riskivältimise praktikum
Koht õppekavas	Aine kuulub juhi esmaõppe lõppastme koolituse teooriaõppesse.
Lõppastme koolituse teooriaõppe maht	1 kohustuslik tund.
Aine maht	Üks tund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud esmaõppe algastme koolitus.
Aine lühikirjeldus	Et juht oleks võimeline valima oludele vastava sõidukiiruse ja teaks, kui palju tuleb sõites enda ümber ruumi hoida, peab teadma, millised on juhi võimalused äkkolukorras käituda (sõiduk seisma jätta, takistusest ümber põigata, juhitavus taastada). Praktikum käigus näitlikustatakse, et juhi võimalused äkkolukorras tegutseda sõltuvad sõiduki sõidukiirusest ja tehnilisest seisundist, juhi oskusest pidurdada, reageerimiskiirusest, teeludest jms. Praktikum viiakse läbi õppeväljakul turvahallis ja/või selleks kohandatud simulaatoril. Praktikum viiakse läbi soovitatavalt rühmaõppena.

Aine üldeesmärgid	<p>Lua eeldused arusaamise kujunemiseks, et lihtsam juhtida ohutult ja teiste liiklejatega arvestavalt kui võtta midagi ette äkkolukorras ohutuse taastamiseks. Näidata, et blokeeritud rattaga auto ei ole juhitav; peatamisteedkonna pikkus sõltub sõidukiirusest ja teekatete iseärasustest; sõidukit ei saa hetkega seisma jätta ja seepärast tuleb sõites enda ümber hoida piisavalt ruumi;</p> <p>kui ruumi on vähe, tuleb vähendada kiirust;</p> <p>juhi võimalused tegutseda äkkolukorras on vähesed.</p>
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • teab kui palju kulub aega ja ruumi, et sõiduk peatada; • mõistab, et väiksemagi sõidukiiruse suurendamine või vähendamine mõjutab oluliselt juhi võimalusi sõiduk peatada; • mõistab, et libedal teel on pidurdusteedkond palju pikem kui kuival asfaldil; • mõistab, et sõltuvalt ilmaoludest ja teekatete erinevusest on pidurdusteedkonna pikkus erinev; • omab motivatsiooni sõita oludele vastava sõidukiirusega ning õige piki- ja külgsuuna.
Iseseisva töö sisu	Töö õpetaja poolt määratud õppematerjaliga.
Kohustuslik kirjandus	Õpetaja poolt määratud õppematerjal.
Täpsustatud õpiväljundid	<p>Pärast teema läbimist peab õpilane omama ülevaadet:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) õigest juhtimisasendist ja rooli käsitlemisest; <p>Sõiduharjutus “Põdratest”.</p> <p>Harjutuse eesmärk on anda õpilasele teadmised õige juhtimisasendi ja roolikäsitlemise vajalikkusest ning kiiruse ja haardumise mõjust sõidukijuhtivusele.</p> <ol style="list-style-type: none"> 2) kiiruse mõjust reageerimis-, pidurdus-, ja peatumisteedkondadele, jääkkiirus (kokkupõrke kiirus); <p>Näited teoorias räägitud tõestamiseks ja näitlikustamiseks.</p> <p>Harjutuse eesmärk on anda õpilasele võimalus hinnata sõiduki reageerimis-, pidurdus- ja peatumisteedkondi erinevatel kiirustel ning jääkkiirusest tingitud tagajärgi.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3) pikivahe ja selle hoidmise vajalikkus. <p>Näide ebapiisavast pikivahest ja võimalikest tagajärgedest;</p> <p>Harjutuse eesmärk on anda õpilasele teada pikivahe hoidmise vajalikkusest.</p>
Õpetamise meetodid ja õpiväljundite saavutamise kontrollimine	<p>Teema käsitlemist alustatakse eesmärkide püstitamisega ja õpiväljundite tutvustamisega, seejärel järgneb praktikum. Praktikumi juhib õpetaja suunavate küsimustega, kasutades nn arengutreeningu meetodit (inglise keel <i>coaching</i>). Individuaalselt kontrollib õpetaja õpiväljundite saavutamist praktikumi lõpus õpilasele esitatud küsimustiku põhjal.</p>

Sõiduõpe

Lõppastme koolitus	LS1 Keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamine
Koht õppekavas	Aine kuulub juhi esmaõppe õppekava lõppastme koolituse sõiduõppesse.
Kohustuslike sõidutundide arv	Vähemalt 1 kohustuslik sõidutund.
Koolituse maht	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud juhi esmaõppe algastme koolitus.
Aine lühikirjeldus	Õpilane ja õpetaja otsivad koostöös võimalusi süvendada keskkonda säästvat, riske vältivat ja teisi liiklejaid arvestavat sõiduviisi. Aine koosneb sõidu hindamise, tagasiside ning keskkonda säästva, riskevältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvendamise etapist. Sõiduõppes mõõdetakse keskmist kütuse kulu, sõiduks kulunud aega ja keskmist kiirust. Kui õpilasel on võimalus ja soov, siis sõidutund viiakse läbi õpilase autoga ja oma vastutusel. Kui õpilase autol ei ole seadmeid, mille abil mõõta keskmist kütuse kulu, sõiduks kulunud aega ja keskmist kiirust, viiakse sõidutund läbi autokooli autoga
Aine üldesmärgid	Luu eeldused keskkonda säästva, riske vältiva ja teisi liiklejaid arvestava sõiduviisi süvenemiseks ja realistlikku arusaamise kujunemiseks isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest.
Õpiväljundid	Pärast koolitust õpilane: <ul style="list-style-type: none"> • omab realistlikku arusaama isiklikest, sõiduki juhtimisega seotud käitumisharjumustest; • on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Iseseisva töö sisu	Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.

Lõppastme koolitus	LS2 Libedaraja riskivältimise harjutuste sooritmine
Koht õppekavas	Aine kuulub juhi esmaõppe õppekava lõppastme koolituse sõiduõppesse.
Kohustuslike sõidutundide arv	Vähemalt 1 sõidutund. Vajadusel sõidutundide kogumaht määratakse sõiduõppe individuaalses õppekavas.
Koolituse maht	Üks sõidutund.
Aine läbimise eeltingimused	Läbitud juhi esmaõppe algastme koolitus.
Aine lühikirjeldus	Sõidutunnid viiakse läbi libedasõidu õppeväljakul vahetult peale lõppastme koolituse teooriaõppe „ Libedasõidu riskivältimise praktikum “ läbimist. Analüüsitakse: peatamistekonna sõltuvust sõidukiirusest, juhi oskustest, sõiduki iseärasustest, pidurdamise viisist, teekatteiseärasustest jms; mida tuleb arvestada oludele vastava sõidukiiruse valikul;

	<p>kui suurt piki- ja külgvahet tuleb hoida.</p> <p>Harjutatakse: äkkpidurdamist; takistusest ümber põikamist; kurvis pidurdamist.</p>
Aine üldeesmärgid	<p>Luu eeldused: oma võimete/oskuste ja toimetuleku võimaluste hindamiseks äkkolukorras käitumiseks; mõistmaks, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ette võtta ohutuse taastamiseks on piiratud; motivatsiooni suurenemiseks juhtida sõidukit keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.</p>
Õpiväljundid	<p>Pärast koolitust õpilane:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omab realistlikku arusaama isiklikest, äkkolukorras toimetulekuks vajalikest oskustest ja võimalustest; • oskab äkkpidurdamist; • oskab kasutada takistusest ümberpõikamiseks vajalikke tehnikaid; • oskab valida vastavalt tee olukorrale ja -trajektoorile erinevaid pidurdamistehnikaid ja mõistab sõiduki juhitavust pidurdusprotsessi vältel; • mõistab, et juhi võimalused äkkolukorras midagi ette võtta ohutuse taastamiseks on piiratud; • on motiveeritud sõitma keskkonda säästvalt, riske vältivalt ja teisi liiklejaid arvestavalt.
Iseseisva töö sisu	<p>Vajadusel juhendaja kaasamine õpitu kinnistamiseks. Määratakse sõiduõpetaja poolt.</p>